

MONITOR 2017 UITVOERINGSPROGRAMMA HAVENSTRATEGIE MOERDIJK **2015-2017**

NOVEMBER **2017**

STUURGROEP
HAVENSTRATEGIE

INHOUD

	1. Samenvatting en conclusies	5
	2. Inleiding	9
	3. Opbouw monitor	10
DEEL A PROFIT	A.1. Topclusters logistiek en industrie	12
	A.2. Volumegroei overslag	17
	A.3. Versterken vervoersmodaliteiten	19
	A.4. Netwerkpositie in de Vlaams-Nederlandse Delta	23
DEEL B PEOPLE	B.1. Goed nabuurschap	27
	B.2. Volksgezondheid	31
	B.3. Regionale aantrekkingskracht	33
	B.4. Onderwijs en arbeidsmarkt	35
DEEL C PLANET	C.1. Veiligheid	39
	C.2. Milieu en duurzaamheid	41
	C.3. Duurzame energie	43
	C.4. Watersystemen	44
BIJLAGEN	Bijlage 1: Advies Stuurgroep	46
	Bijlage 2: Samenstelling Stuurgroep en kernteam	48
	Bijlage 3: Lijst afkortingen	49

DEZE VERKNOPING VAN DE DRIE P'S VRAAGT OM INTENSIEVE SAMENWERKING OM TOT EEN OPTIMAAL RESULTAAT TE KOMEN.

1. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

In 2030 is Port of Moerdijk hét knooppunt van duurzame logistiek en procesindustrie in de Vlaams-Nederlandse Delta. Port of Moerdijk is excellent in duurzaamheid en veiligheid. Het principe van de 'Triple P', People, Planet en Profit is het uitgangspunt. Duurzame ontwikkeling vraagt om een uitgebalanceerd ontwikkelproces, gericht op het bevorderen van de veerkracht en kwaliteit van de natuur, van het lichamelijk en geestelijk welzijn van de inwoners en een gezonde economische ontwikkeling. Dat is vastgelegd in de Havenstrategie Moerdijk 2030 van juli 2014.

Deze verknoping van de drie P's vraagt om intensieve samenwerking om tot een optimaal resultaat te komen. In de Havenstrategie Moerdijk 2030 is dit onderkend. Daarom hebben de drie partners gemeente, provincie Noord-Brabant en Havenschap Moerdijk in de Havenstrategie een gezamenlijk kader ('de krijtlijnen') voor de uitvoering opgesteld: het Uitvoeringsprogramma, waarin de hoofdthema's benoemd zijn voor de drie P's.

Het Uitvoeringsprogramma is in drie fasen uitgewerkt:

- de eerste fase betrof drie urgente trajecten (Moerdijkregeling, governance, spoor);
- de tweede fase betrof de eigen opgaven van de drie kernpartners, neergelegd in het Uitvoeringsprogramma (ongeveer 80% van alle voorgenomen activiteiten);
- de derde fase bestond uit het maken van afspraken met andere partijen die van belang zijn voor het realiseren van de ambities uit de Havenstrategie. Kenmerk van deze partijen is dat elke partij gelieerd is aan minimaal één van de kernpartners. De resultaten zijn opgenomen in de monitor 2016.

Het uitvoeringsproces wordt gevolgd via jaarlijkse monitoring door het kernteam Havenstrategie van de drie kernpartners. Het kernteam rapporteert de monitoring aan de Stuurgroep Havenstrategie. Na de eerste monitor over 2016 is dit de tweede monitor, waarmee de het Uitvoeringsprogramma 2015-2017 is afgerond.

Wat laat de tweede monitor op hoofdlijnen zien?

ALGEMEEN

De Havenstrategie heeft het vizier gericht op 2030 en bevat doelen die een meerjarige aanpak vereisen. Die kun-

nen bovendien ten dele alleen gerealiseerd worden door een andere manier van denken, toepassing van nieuwe technieken en/of nieuwe allianties. Daarbij zijn niet alleen de kernpartners aan zet, het bedrijfsleven moet minstens even actief zijn. Deze monitor wijst uit dat op alle onderscheiden thema's stappen zijn gezet door de kernpartners. Ook op de complexe thema's. Een flink aantal thema's is afgerond of inmiddels ingebed in de reguliere taken van de kernpartners of stakeholders. In het advies over de eerste monitor heeft de Stuurgroep Havenstrategie geconstateerd dat koerswijzigingen nodig zijn om een aantal complexe zaken, namelijk de transities op het gebied van energie, duurzame chemie en circulaire economie te versnellen en daarbij de concurrentiepositie niet alleen te behouden maar juist te versterken. In 2017 is vanuit dit advies gewerkt aan de voorbereiding van een uitvoeringsagenda Havenstrategie 2018 e.v. De monitor 2017 gaat hier niet op in, omdat de agenda nog niet is vastgesteld.

SAMENWERKING

De samenwerking tussen de kernpartners en stakeholders is in 2017 voortgezet. Op veel thema's zijn de verbindingen steviger geworden. De samenwerking met het georganiseerde bedrijfsleven op het haven- en industrieterrein heeft wel een nieuwe impuls nodig. De opgaven die er voor de nabije toekomst liggen, vragen om een constructieve en inhoudelijke samenwerking. Gelukkig komt de samenwerking met individuele bedrijven vaak wel tot stand, zoals bij het ontwikkelen van het energieprogramma en de Omgevingstafel.

PROFIT

De gunstige ontwikkelingen op Profit-gebied in 2016 hebben zich in 2017 voortgezet. Op het haven- en industrieterrein gonst het van bouwactiviteiten. De vergunningaanvraag voor het pyrolysecluster, een impuls voor biobased chemie, is in volle voorbereiding. Via participatie in een nieuw op te starten Europees experimenteel agroproject gericht op productie van bio-eiwitten met Moerdijk als vestigingslocatie wordt de innovatie naar biobased verbreed. Helaas is er nog geen definitieve uitspraak over het Logistiek Park Moerdijk (LPM) van de Raad van State, terwijl de vraag naar logistieke kavels zich duidelijk blijft manifesteren. Het spooronderzoek is gereed, het gebruik van het spoor is opnieuw gegroeid. ProRail heeft inmiddels een overbelastverklaring afgegeven, een duidelijk signaal. De eerste quick wins, waaronder langere opstelsporen en beveiliging van spoorwegovergangen zijn

in gang gezet. De samenwerking met de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM) en NV REWIN West-Brabant (REWIN) begint vruchten af te werpen. Moerdijk is erkend als bovengemiddeld knooppunt in het landelijke MIRT-onderzoek Goederenvervoercorridors Oost en Zuidoost, naast Tilburg en Venlo. De gemeente heeft het ontwerp-bestemmingsplan Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk ter visie gelegd en zal het naar verwachting begin 2018 vaststellen. Er zijn goede vorderingen gemaakt rond wat altijd het 'inpassingsplan geluid' heeft geheten: nu het Akoestisch Inpassingsplan. Vaststelling wordt in 2018 verwacht.

PEOPLE

Informatie aan en overleg met de bevolking is inmiddels echt tot wasdom gekomen. De Omgevingstafel, door het havenbedrijf en Shell samen opgezet en gefaciliteerd, heeft een nieuwe constructieve impuls gegeven aan de wederzijds gerichte communicatie met de bevolking. De internetcommunity van de Omgevingstafel is ingericht en zal de verbindingen kunnen verstevigen. Alle stads- en dorps- tafels zijn door de gemeente ingericht en die van Moerdijk, Klundert, Zevenbergschen Hoek en Zevenbergen worden door het havenbedrijf bijgewoond. De Open Dag van het haven- en industriegebied in 2016 was succesvol en zal regelmatig herhaald worden. De onderzoeken die de gemeente heeft laten uitvoeren naar de gezondheid, de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) naar geluid, leveren geen negatieve resultaten op in relatie tot het haven- en industrierrein. De leefbaarheidsmaatregelen worden volgens plan uitgevoerd, waarbij de gemeente extra middelen beschikbaar heeft gesteld, omdat door het uitblijven van het definitieve oordeel van de Raad van State over het LPM (nog) niet beschikt kan wor-

den over de gelden die hiervoor beschikbaar komen bij uitvoering van het LPM. De zogenaamde Moerdijkregeling is met de bewoners geëvalueerd en stemt tot tevredenheid. De haalbaarheid van plannen uit 'Moerdijk Marketing' wordt onderzocht en deze kunnen daarna uitgevoerd worden. De activiteiten op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt zijn voortgezet. Een verdiepende oriëntatie vanuit de 'haven van de toekomst' (TNO-programma) kan zorgen voor een kansrijke toegesneden benadering.

PLANET

In 2016 is het nieuwe actieprogramma 'Samen werken aan Veiligheid' vastgesteld en in uitvoering genomen. Eén van de onderdelen is het verbeteren van communicatie bij een crisis. Daarnaast is in 2017 gestart met de uitrol van het zelfredzaamheidsplan 'schuilen of vluchten' in de diverse deelgebieden op het haven- en industrierrein. Een nieuw element is de aandacht voor georganiseerde criminaliteit. De havendriehoek Zeeland-West-Brabant, een bestuurlijk afstemmingsoverleg tussen gemeenten, Openbaar Ministerie, politie en douane, heeft gewerkt aan de voorbereiding van het Integraal Actieplan Zeehavens Zeeland-Brabant.

In 2017 is in diverse overleggen de voortgang van het uitvoeringsprogramma 'Verkeersveiligheid Hollandsch Diep' tegen het licht gehouden. De spoorveiligheid op het haven- en industrierrein wordt aangepakt.

Een aantal ambities die voor Planet gedefinieerd zijn (zoals circulaire economie, biobased chemie, energieneutraliteit) is zeer complex in de uitwerking of levert nog geen acceptabele businesscase op. Toch zijn ook op deze gebieden stappen gezet: samen met enkele grote bedrijven is

gewerkt aan het Energieprogramma Moerdijk 2021 dat in 2017 gerealiseerd is. De businesscase voor één duurzame verbinding wordt uitgewerkt voor EnergywebXL. Voor de uitvoering heeft de provincie met Enexis een intentieverklaring tot samenwerking getekend. Eind 2017 zal duidelijk zijn of er een haalbare businesscase is voor EnergywebXL. Maar de constatering van de Stuurgroep is dat grote bewegingen zonder koerswijzigingen in de aanpak niet op korte termijn te verwachten zijn. Dat is niet uniek voor dit gebied, het speelt ook elders. De Stuurgroep wil onderzoeken welke koerswijzigingen wenselijk en mogelijk zijn om de transities op het gebied van energie, duurzame chemie en circulaire economie te versnellen en daarbij de concurrentiepositie niet alleen te behouden maar juist te versterken.

De OMWB heeft de thema's uit het Uitvoeringsprogramma in de eigen taken verwerkt. Vanaf 1 januari 2016 functioneert een vast team voor vergunningverlening, toezicht en handhaving voor Moerdijk. Het e-Nose-netwerk, dat stoffen in de lucht detecteert en vastlegt, is uitgebreid en verbonden met de bestaande netwerken Rotterdam/Hoeksche Waard. Dat helpt om sneller mogelijke oorzaken van klachten te achterhalen. De provincie heeft een taskforce ingesteld om voor diffuse emissies bronnen, oorzaak en mogelijke oplossingen op een rij te zetten. Het provinciale geurbeleid is inmiddels vastgesteld. Nu kan opgetreden worden indien bedrijven binnen een geldige vergunning toch overlast veroorzaken.

De gemeente, provincie en havenbedrijf overleggen enkele keren per jaar met de OMWB over ontwikkelingen die spelen op het haven- en industrierrein.

In 2015 is het Natuurmanagementplan vastgesteld. Dit heeft geleid tot het Managementplan Beschermde Soorten (MBS). Het is afgestemd op de nieuwe Wet Natuurbescherming. Het traject tot het aanvragen van generieke ontheffingen is ingezet. Dat geeft voor de individuele bedrijven minder regeldruk in het vergunningentraject. Het Waterschap Brabantse Delta werkt aan het watermanagementplan dat ook op het haven- en industrierrein betrekking heeft. Dat plan zal de basis worden voor het waterbeheer op het terrein.

Hoewel de samenwerkingsovereenkomst Duurzame Verbindingen Moerdijk (DVM) in 2016 is gecontinueerd, is in 2017 onderzocht of de organisatievorm nog voldoet. De Stuurgroep Duurzame Verbindingen Moerdijk heeft als vervolg hierop, in het najaar van 2017 besloten zichzelf op te heffen. De opgaven hebben zeker niet aan belang ingeboet, maar de organisatiestructuur past niet meer. De discussie over een nieuwe vorm van samenwerking is in 2017 niet afgerond.

UITVOERINGSPROGRAMMA: DYNAMISCHE AGENDA

Na de vaststelling van de Havenstrategie en het Uitvoeringsprogramma zijn zaken manifest geworden die hun weerslag gaan vinden in de ontwikkelingen op het haven- en industriegebied. Een heel belangrijke is de verdere toepassing van technologie en ICT in de logistieke ketens. ICT wordt daarom inmiddels gezien als vijfde modaliteit. 2017 is benut voor een verdere verkenning.

2 INLEIDING

In 2030 is Port of Moerdijk hét knooppunt van duurzame logistiek en procesindustrie in de Vlaams-Nederlandse Delta. Port of Moerdijk is excellent in duurzaamheid en veiligheid. Het principe van de 'Triple P', People, Planet en Profit, is het uitgangspunt. Duurzame ontwikkeling vraagt om een uitgebalanceerd ontwikkelproces, gericht op het bevorderen van de veerkracht en kwaliteit van de natuur, van het lichamelijk en geestelijk welzijn van de inwoners en een gezonde economische ontwikkeling. Dat is vastgelegd in de Havenstrategie Moerdijk 2030 van juli 2014.

De borging van de publieke belangen (vooral uitgedrukt in 'People' en 'Planet', zoals leefbaarheid, milieu en duurzaamheid) is de randvoorwaarde waarbinnen de ontwikkelingen in 'Profit' zich bewegen. Maar deze relatie is niet eenzijdig: wanneer de 'Profit'-ontwikkelingen voorspoedig en duurzaam zijn, draagt dat juist bij aan economische groei van de regio met werkgelegenheid voor velen. Er zijn niet alleen mogelijkheden om de leefbaarheid in stand te houden, maar er is sprake van een vitale regio. Deze verknoping van de drie P's vraagt om intensieve samenwerking om tot een optimaal resultaat te komen. In de Havenstrategie Moerdijk 2030 is dit onderkend. Daarom hebben de drie partners gemeente, provincie Noord-Brabant en Havenschap Moerdijk in de Havenstrategie een gezamenlijk kader ('de krietlijnen') voor de uitvoering opgesteld: het Uitvoeringsprogramma, waarin de hoofdthema's benoemd zijn.

Het Uitvoeringsprogramma is een systematisch overzicht van alle thema's uit de Havenstrategie. Per thema is aangegeven wie van de drie partners primair verantwoordelijk is voor de concrete uitwerking. Omdat niet alles tegelijk kan, is de aanpak gefaseerd. Onder leiding van de Stuurgroep Havenstrategie waarin de partners participeren, is het eerste uitgewerkte Uitvoeringsprogramma Havenstrategie 2015-2017 tot stand gekomen. De drie partners hebben elk het Uitvoeringsprogramma afzonderlijk vastgesteld.

In de uitvoering is de afgesproken samenwerking voortgezet om de bereikte meerwaarde blijvend te verzilveren. De Stuurgroep Havenstrategie heeft dit proces begeleid. Specifiek voor het Havenschap is de governance herzien, zodat het Havenschap professioneel in staat is slagvaardig en effectief te opereren.

Kortom, het Uitvoeringsprogramma staat voor een dynamisch uitvoeringsproces waarbij de doelen uit de Havenstrategie werkelijkheid worden.

Het Uitvoeringsprogramma is in drie fasen uitgewerkt:

- de eerste fase betrof drie urgente trajecten (Moerdijkregeling, governance, spoor);
- de tweede fase betrof de eigen opgaven van de drie kernpartners, neergelegd in het Uitvoeringsprogramma (ongeveer 80% van alle voorgenomen activiteiten);
- de derde fase bestond uit het maken van afspraken met andere partijen die van belang zijn voor het realiseren van de ambities uit de Havenstrategie. Kenmerk van deze partijen is dat elke partij gelieerd is aan minimaal één van de kernpartners. De resultaten van deze fase zijn gebundeld met de eerste monitor in de publicatie 'Monitor 2016 en derde fase Uitvoeringsprogramma Havenstrategie Moerdijk 2015-2017'.

Het uitvoeringsproces wordt gevolgd via jaarlijkse monitoring door het kernteam Havenstrategie van de drie kernpartners. Het kernteam rapporteert de monitoring aan de Stuurgroep Havenstrategie. De Stuurgroep legt deze monitoring met advies voor aan de gemeente, provincie en havenbedrijf. In het advies kan de Stuurgroep aanbevelingen doen aan (een van de) partijen tot bijstelling. De monitoring komt ook beschikbaar voor de stakeholders om de uitvoering van de Havenstrategie te kunnen volgen, naast de reguliere communicatie over specifieke trajecten via o.a. de nieuwsbrief Havenstrategie en websites van de partners.

In 2016 is de eerste monitor via deze weg gepubliceerd. Met de tweede monitor die nu voorligt, is het Uitvoeringsprogramma Havenstrategie Moerdijk 2015-2017 tot een einde gekomen.

3 OPBOUW MONITOR

De monitor volgt de opbouw van het Uitvoeringsprogramma. Elk onderdeel kent een korte algemene beschrijving (a), gevolgd door de passage over wat we willen bereiken (b). Dan komt de monitorpassage: wat hebben we gedaan (c)¹. Daarbij gaat het vooral om hoofdlijnen en aansluiting op de monitor 2016. Meer gedetailleerde gegevens over verschillende onderwerpen zijn te vinden in de jaarverslagen van het Havenschap/Havenbedrijf en het jaarlijkse Milieumonitoringsrapport, uitgebracht door DVM.

¹ De teksten onder a. en b. komen uit het Uitvoeringsprogramma 2015-2017 en zijn dus in 2015 geformuleerd. Daarom is in deze teksten sprake van 'Havenschap Moerdijk'. Na de verzelfstandiging is met ingang van 2017 de naam gewijzigd in Havenbedrijf Moerdijk, deze wordt in c. gebruikt.

Iedere partner bepaalt zelf de inzet van financiële en andere middelen om de doelen te bereiken. Deze monitor gaat daar niet op in.

De algemene conclusies die uit deze monitor kunnen worden getrokken zijn opgenomen in de Samenvatting en conclusies, waarmee deze monitorrapportage begint.

DEEL A PROFIT

A.1 VERSTERKEN EN UITBOUWEN TOPCLUSTERS LOGISTIEK EN INDUSTRIE

A.1.A. VERSTERKEN EN UITBOUWEN TOPCLUSTERS LOGISTIEK EN INDUSTRIE

Het Havenschap richt zich op gronduitgifte, het bemiddelen ten behoeve van ongebruikte kavels in bezit van derden en de invulling van leegstaande gebouwen. Daarbij kiest het Havenschap specifiek voor versterken en uitbouwen van bedrijven uit de topclusters chemie en biobased economy, maintenance, re- en upcycling op het Industrial Park Moerdijk (IPM). En voor logistieke activiteiten in Trade Park West (TPW) en op het LPM. Het Havenschap heeft een concurrerend vestigingsklimaat met dito uitgifteprijs van gronden. Daarmee ontwikkelt Moerdijk zich tot hét knooppunt van duurzame logistiek en procesindustrie in de Vlaams-Nederlandse Delta.

A.1.B. WAT WILLEN WE BEREIKEN VOOR HET TOPCLUSTER LOGISTIEK EN INDUSTRIE?

TOPCLUSTER LOGISTIEK

Een concurrerende positie als meest inland gelegen zeehaven van Nederland. Om dat te kunnen zijn, werkt het Havenschap aan concurrerende uitgifteprijs van gronden en zorgt het voor een voldoende weg-, water-, buisleiding- en spoorinfrastructuur. Dit zijn belangrijke randvoorwaarden voor een goed vestigingsklimaat. Samen met zowel de andere mainports als met de andere Brabantse

logistieke centra werkt het Havenschap aan versterking van het (inter)nationale logistiek cluster. De acquisitie van droge logistiek richt zich vooral op arbeidsintensieve bedrijvigheid.

TOPCLUSTER INDUSTRIE

Het chemisch cluster vormt in 2030 samen met de andere havens in de Vlaams-Nederlandse Delta één petrochemisch complex van wereldschaal dat zich onderscheidt door duurzaamheid, efficiency, ruimtelijke kwaliteit en kennis. Een volledig uitgegeven haven- en industrieterrein waar het juiste bedrijf op de juiste plek gevestigd is. De Commissie Vestiging vervult hierbij een belangrijke rol door toetsing en advisering van de voorgenomen bedrijfsactiviteiten op inpasbaarheid. Daarbij wordt ook naar zuinig ruimtegebruik en optimale synergie tussen bedrijven onderling gekeken om op die manier sterke clusters van bedrijven te bouwen.

OMGEVING

De bedrijvigheid binnen het gebied van het Havenschap heeft baat bij een netwerk van toeleveranciers in de directe omgeving.

Port of Moerdijk is blijvend positief zichtbaar in de markt en samenleving.

A.1.C. WAT HEBBEN WE GEDAAN VOOR HET TOPCLUSTER LOGISTIEK EN INDUSTRIE?

INRICHTING

De provincie heeft het Provinciaal inpassingsplan (PIP) Logistiek Park Moerdijk in 2015 formeel vastgesteld. Na een eerste negatieve uitspraak door de Raad van State op de bezwaarschriften is de wetgeving waaronder het plan valt, door het rijk gecorrigeerd. Na een hernieuwde vaststelling van het plan in juli 2016 zijn er opnieuw bezwaren ingediend.

De Raad van State heeft naar aanleiding van soortgelijke zaken prejudiciële vragen gesteld aan het Europees Hof over de toepassing van de PAS-wetgeving. Pas na ontvangst van de antwoorden zal de Raad van State tot behandeling overgaan van alle zaken die daarop betrekking hebben, waaronder het PIP Logistiek Park Moerdijk. De provincie heeft daarom het PIP in 2017 losgekoppeld van de PAS en de Raad van State verzocht op basis hiervan alsnog tot behandeling over te gaan. Er ligt nog geen uitspraak.

ACQUISITIE

In de monitor 2016 is al gerapporteerd dat samen met Buck Consultants een commercieel plan en acquisitiestrategie is opgesteld. Bij de commerciële strategie is ook de BOM betrokken.

De kansrijke marktsegmenten zijn uitgewerkt tot marktproposities/ valueproposities.

De groei van de economische ontwikkelingen blijft zichtbaar op het haven- en industrieterrein. Er zijn nauwelijks gronden voor nieuwe logistieke bedrijven meer. Met uitzondering van het IPM zijn ook de overige gronden nagevoeg uitgegeven. De leegstand van bestaand vastgoed is minder dan 1%. De focus ligt dan ook op het IPM. De ac-

quisitie richt zich onder meer op het aantrekken van een nieuwe (bio)ethyleeninvesting. Daarnaast wordt ingezet op het vergroten van de efficiency van het cluster door slimme uitwisseling van reststromen en warmte.

De vraag naar nieuwe ontwikkelingslocaties blijft groot, maar zolang de Raad van State geen uitspraak heeft gedaan in de beroepsprocedure kan de invulling van het LPM niet geconcretiseerd worden.

Voor het aantrekken van innovatieve start-ups wordt primair gezocht binnen het pyrolysecluster (biobased chemie) dat op Moerdijk opgezet wordt. Het is de eerste innovatieve start-up die op Moerdijk is opgezet. Subsidie is verleend in het kader van het programma OP-ZUID (Europees economisch stimuleringsprogramma). Er wordt samengewerkt met kennis- en onderwijsinstellingen en bedrijven waaronder REWIN, Avans Hogeschool, Biobased Delta en Sabic. De uitwerking van de te onderzoeken waardeketens is opgestart. Voor de proefopstelling op Moerdijk die gericht is op onderzoek naar de mogelijkheid van commerciële exploitatie loopt de vergunningaanvraag bij de OMWB. Bij een succesvol verloop is in samenwerking met kennisinstellingen een nieuwe vorm van duurzame chemie op het terrein tot commerciële ontwikkeling gebracht.

De lijn dat vooral naar innovatieve start-ups wordt gezocht binnen het pyrolysecluster (biobased chemie) is inmiddels uitgebreid naar agro door de participatie in een subsidieaanvraag in het kader van het Europese subsidieprogramma Biobased Industries voor het project Pro2Fly. Het gaat om een grootschalige biorefinery die voeding produceert voor insecten op basis van biomassaströmen. Deze insecten worden voor vele doeleinden ingezet, van gewasbescherming tot bronnen van proteïne. In het internationale project zullen bedrijven en kennisinstellingen uit een aantal landen samenwerken. Het doel van het project

GEBRUIKTE SYMBOLEN:

In de tekst komt u regelmatig onderstaande symbolen tegen. Deze geven aan dat de uitvoering of verantwoordelijkheid van het betreffende onderwerp bij de aangegeven instantie ligt.

 HAVENBEDRIJF MOERDIJK
 GEMEENTE MOERDIJK
 PROVINCIE NOORD-BRABANT

is om zowel een duurzame supply chain te organiseren als een opschaling van demo naar een commerciële schaal. Moerdijk is de beoogde vestigingsplaats. Moerdijk is een van de biobased toplocaties in West-Brabant.

De aansluiting bij het nationale topsectorenbeleid is op verschillende manieren opgepakt, de in 2016 gerapporteerde lijn is gecontinueerd.

In het kader van het Werkprogramma Zeehavens is verkend hoe de complementariteit in de Vlaams-Nederlandse Delta beter benut zou kunnen worden. De verkenning is in 2016 afgerond met als belangrijkste conclusie dat vooral ingezet moet worden op de al bestaande nationale samenwerkingsverbanden, waaronder de nationale acquisitieteams.

Er zijn in de afgelopen twee jaar geen nieuwe duurzame verbindingen tot stand gekomen. Er zijn wel veel potentiële verbindingen onderzocht, maar de investeringsbereidheid in voorzieningen bleek niet hoog te zijn.

Naast mogelijke verbindingen tussen bestaande spelers is ook actief gekeken naar nieuwe spelers waarvoor de aanwezige restwarmte interessant zou kunnen zijn. Dat heeft niet tot succes geleid.

Voor biobased industrie wordt een marktverkenning uitgevoerd naar kansen voor vergroening in de chemieketen. In samenwerking met BOM en REWIN zijn verschillende proposities gemaakt voor (bio)chemie. De basisgrondstoffen die Shell Moerdijk produceert waren in die gevallen een belangrijk unieke selling point.

SAMENWERKEN

De samenwerking met BOM en REWIN wordt steeds steviger. In het gezamenlijke acquisitie- en marketingplan zijn afspraken gemaakt over het omgaan met leads naar potentiële klanten, gemeenschappelijke proposities en inzet op beurzen en congressen, waaronder de logistieke beurs in München en de biobased beurs in Montreal.

In 2017 is voortgegaan op de ingeslagen weg tot versterking van partnerships, veelal gekoppeld aan een gedefinieerd vraagstuk. Het Havenbedrijf Moerdijk heeft zich o.a. aangesloten bij de Transitiecoalitie, een samenwerkingsverband van het (inter)nationale Nederlandse bedrijfsleven, waaronder de havens. De coalitie ijvert voor nieuw rijksbeleid dat uitvoering geeft aan het klimaatakkoord van Parijs. Inmiddels is er een minister van Economische Zaken en Klimaat en kent het regeerakkoord voornemens op dit gebied. Kennisuitwisseling is één van de manieren waarop de Transitiecoalitie hieraan zelf een bijdrage levert.

RUIMTELIJKE PLANNEN

De gemeente heeft vanuit het bestaande partnership het ontwerp-bestemmingsplan Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk besproken met het havenbedrijf. Het ontwerp-bestemmingsplan is ter visie gelegd en wordt naar verwachting in januari 2018 vastgesteld.

Als gevolg van de experimenteermogelijkheden van de Crisis- en herstelwet (Chw) zijn er mogelijkheden ontstaan om een soort 'bestemmingsplan' voor geluid te maken, het zogenaamde Inpassingsplan geluid. Dit loopt vooruit op de nieuwe Omgevingswet. Dit Inpassingsplan

moet juridisch, privaatrechtelijk (erfpachtovereenkomst) én publiekrechtelijk (milieuvergunning) feitelijk handvaten bieden om geluidsruimte (binnen de bestaande zone/contour) te verdelen per bedrijf, te beheren voor het hele terrein en zo economische ontwikkelingen te kunnen faciliteren en niet te remmen. Medio 2015 is in DVM-verband een werkgroep (van gemeente, provincie, Havenschap en bedrijven) gestart met het bepalen van de contouren van dit experimentele plan. Inmiddels is de concept-versie van het plan met de nieuwe werknaam Akoestisch inpassingsplan uitgebreid besproken met o.a. het bedrijfsleven en de provincie als bevoegd gezag. Het wordt nu bijgesteld. Deze versie zal onder meer besproken worden met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, opdat het voldoet aan de eisen, gegeven het experimentele karakter van het plan. Vaststelling wordt verwacht in 2018.

In 2016 is al geconstateerd dat er geen sprake meer is van een bestemmingsplan-Plus. Daarvoor in de plaats komen verschillende thematische uitwerkingen (geluid, natuur) naast het nieuwe (integrale) bestemmingsplan Zeehaven en Industrierrein Moerdijk.

FACILITEREN

In 2017 is voortgegaan op de weg verbindingen te leggen binnen de bestaande netwerken die helpen bij de realisering van de Havenstrategie. In het kader van onder andere de naderende Omgevingswet is de gemeente Moerdijk, samen met de gemeenten Etten-Leur, Oosterhout en Breda

gestart met het opstellen van een gezamenlijke paragraaf voor gemeentelijke samenwerking op onder andere het gebied van economie en logistiek. Daarin speelt ook de Havenstrategie als kader een rol.

Voor het voldoen aan de ruimtevraag van lokale en regionale bedrijvigheid vanuit de functie van toeleverancier aan bedrijven op het haven- en industrierrein, heeft de gemeente een startdocument vastgesteld. Er is een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de ontwikkeling van een aantal locaties. De exacte opgave voor de gemeente is bekend. Daar is op regionaal niveau ook overeenstemming over bereikt. Voor het creëren van de spin-off van de haven worden nu ook de bestaande lokale bedrijven aangepakt. Voor de realisatie van nieuwe terreinen richt de gemeente zich op Zevenbergen-Noord, Fijnaart-West en het Stationsgebied Lage Zwaluwe. De gemeente vergroot en versterkt verder de ambtelijke capaciteit voor economie, o.a. om te komen tot een verdere benutting van de spin-off van de haven en versteviging van de gemeentelijke positie in de relevante netwerken.

Het havenbedrijf heeft inbreng gehad in de recentelijk opgeleverde Ruimtelijk-economische agenda West-Brabant en Hart van Brabant, waarvan de provincie mede-initiatiefnemer is geweest.

Zie voor de positionering van de haven van Moerdijk binnen het provinciale (inter-)nationale promotie- en acquisitiebeleid onder A.2.c.

A.2 VOLUME GROEI OVERSLAG

A.2.A. VOLUME GROEI OVERSLAG

Het Havenschap zet in op duurzame groei van de overslag in de haven naar 26 miljoen ton in 2030. Moerdijk vormt een geïntegreerd onderdeel in de logistiek van de mainports Rotterdam en Antwerpen. Daarnaast is zij een concullega van Zeeland, Gent en Zeebrugge. Het haven- en industrieterrein is multimodaal ontsloten en volwaardig onderdeel van de Europese goederenvervoercorridors. Om de duurzame groei van de overslag en de concurrentie aan te kunnen, werkt het Havenschap aan een scherp concurrentieprofiel waarbij Moerdijk, als meest inland gelegen zeehaven van Nederland, beperkende factoren de komende jaren zal proberen weg te nemen.

A.2.B. WAT WILLEN WIJ BEREIKEN VOOR VOLUME GROEI OVERSLAG?

SHORT SEA EN EXTENDED GATE

De wereldhavens van Rotterdam en Antwerpen zijn toegangspoorten naar het Noord-Europese achterland voor de rest van de wereld. Door haar ligging vervult Moerdijk een belangrijke ondersteunende functie voor deze hubs. Als topcluster voor duurzame logistiek biedt zij synchrone oplossingen voor hoogfrequent vervoer via weg, spoor, short sea en binnenvaart. De duurzaamheidspropositie richt zich op de combinatie van toevoegende waarde logistiek en procesindustrie. Het verhogen van de goederenoverslag is van belang om de kritische massa te genereren voor het aantrekken van nieuwe short sea scheepvaartlijnen. Het marktaandeel op Engeland en Noordoost-Europa (Noorwegen, Polen, Baltisch Zeege-

bied) is verviervoudigd. Om kostenefficiënt te zijn, heeft Moerdijk dikke goederenbundels aan zich gebonden. Duurzame groei bereikt het Havenschap door voor de short sea rederijen voldoende kaderuimte beschikbaar te hebben en ruimte te bieden aan betrouwbare dienstverleners die schepen op tijd kunnen afwikkelen. Als extended gate voor de mainports van Rotterdam en Antwerpen is Moerdijk een geïntegreerd onderdeel van de logistiek van deze beide havens. Een goede ontsluiting van het achterland is aanwezig.

Duurzame groei wordt ook bereikt via bedrijvigheid voor het (inter)nationale logistieke cluster door aan de goederen die veelal in containers aankomen een bewerking toe te voegen en daarmee waarde te creëren.

Een concurrerend prijsbeleid met scherpe marktconforme tarieven in de haven is essentieel om de groei van het overslagvolume te realiseren. Ook de toegankelijkheid van de haven is van groot belang: bijvoorbeeld voldoende afhandelingscapaciteit, flexibiliteit (geen wachttijden), diepte en verkeersbegeleiding (zie voor dit laatste punt onder C.1. Veiligheid).

OMGEVING

Optimale dienstverlening door stuwadoors, slimme logistieke oplossingen, concurrerende prijzen en optimale ondersteunende diensten als ICT en douanefaciliteiten maken het onderscheid op grond waarvan partijen voor de haven van Moerdijk kiezen.

EEN CONCURREREND PRIJSBELEID
MET SCHERPE MARKTCONFORME
TARIEVEN IN DE HAVEN IS ESSENTIEEL

A.2.C. WAT HEBBEN WE GEDAAN VOOR VOLUME GROEI OVERSLAG?

KETENSTRATEGIE

Samen met de logistieke dienstverleners is een ketenstrategie uitgewerkt die zich richt op drie pijlers: groei van opslagcapaciteit op Moerdijk (aantrekken van meer verladers), versterken van de modaliteit spoor en het aantrekkelijker maken van de logistieke draaischijffunctie.

Deze commerciële ketenstrategie heeft er mede aan bijgedragen dat Moerdijk in de benchmark van Nederland Distributieland voor al haar strategische segmenten in de top 5 van beste locaties (op prijs en kwaliteit) van Noord-West-Europa staat.

Er hebben zich in de periode van het Uitvoeringsprogramma verschillende nieuwe verladers op Moerdijk gevestigd. Ook hebben verschillende bestaande spelers hun locaties uitgebreid. Zowel de short sea als de spoorverbindingen zijn uitgebreid. Samen met REWIN/Connect wordt naar de mogelijkheden gekeken om in West-Brabant lading te bundelen.

De overslag van zowel bulk als short sea containers is gegroeid. Ook het spoorgoederenvervoer is toegenomen.

men. Alleen in het aandeel binnenvaart containers gaat de modal split steeds meer van de barge naar de truck. Door het Multimodaal Coördinatie- en Adviescentrum is in samenwerking met Rotterdam en de Brabantse havens een actieplan opgesteld. Daarin is o.a. opgenomen de draaischijffunctie van Moerdijk te verbeteren.

PROMOTIE EN ACQUISITIE

Vanuit het commerciële plan zijn de kaders van het acquisitie- en marketingplan uitgewerkt. De actieplannen, lees marktproposities, zijn ingevuld. Per segment zijn actieplannen uitgewerkt. Daarmee is dit thema afgerond en nu in uitvoering.

Het haven- en industrieterrein is opgenomen in de 'Brabant Branding', het provinciale (inter)nationale promotie- en acquisitiebeleid.

Met de vastgelegde samenwerkingsafspraken met BOM en REWIN is dit onderwerp afgerond. De uitvoering in 2017 leidde o.a. tot een gezamenlijke stand op de logistieke beurs in München en vastgoedbeurs Provada. De biobased beurs Bio World Congress on Industrial Biotechnology and Bioprocessing in Montreal is gezamenlijk bezocht.

A.3 VERSTERKEN VERVOERSMODALITEITEN

A.3.A. VERSTERKEN VERVOERSMODALITEITEN

Moerdijk is in 2030 in staat verladers een keuze te bieden tussen verschillende vervoersmodaliteiten, zodat logistieke dienstverleners de ruimte hebben om naadloos te kunnen schakelen tussen de verschillende vervoersmodaliteiten die Moerdijk aanbiedt. Daarmee heeft Moerdijk synchromodaliteit gerealiseerd en is Moerdijk hét knooppunt van duurzame logistiek en procesindustrie in de Vlaams-Nederlandse Delta.

A.3.B. WAT WILLEN WE BEREIKEN VOOR HET VERSTERKEN VERVOERSMODALITEITEN?

Zowel binnen als buiten het beheergebied van het Havenschap zijn de vervoersmodaliteiten weg, water, spoor en (buis)leiding qua capaciteit, kwaliteit en veiligheid op het goede niveau om aan de vraag vanuit de markt te voldoen.

SPOOR

Het spoor heeft een goede aansluiting op de Europese goederencorridors naar het (inter)nationale achterland in het oosten en zuiden en ontlast het vervoer over de weg. De veiligheid, inclusief zogenaamde externe veiligheid is optimaal geborgd door extra infrastructurele en andere maatregelen. Bovenmatige overlast door geluid en trilling, vooral bij woningen en andere gevoelige bestemmingen is voorkomen.

BUISEIDINGEN

Ondergronds transport voorkomt vervoer over weg, spoor en water en is daarmee een duurzaam alternatief. De capaciteit van de buisleidingen is toegesneden op de vraag vanuit de markt en is daarmee het resultaat van constructieve samenwerking in de Vlaams-Nederlandse Delta tussen de havenbedrijven Rotterdam en Antwerpen, het rijk en de provincie Noord-Brabant.

In de visienota van de Vlaams-Nederlandse Delta is opgenomen dat in 2040 de havens in de Vlaams-Nederlandse Delta één petrochemisch complex van wereldschaal vormen dat zich onderscheidt door duurzaamheid, efficiency, ruimtelijke kwaliteit en kennis.

WEGVERKEER

De verkeersdruk over de weg die samenhangt met de bedrijvigheid op de terreinen van het Havenschap belast zo min mogelijk de lokale infrastructuur. In combinatie daarmee is de bereikbaarheid van het havenschapsterrein (inclusief het LPM) ook via de rijkswegen met voldoende doorstroomcapaciteit geborgd.

WATER

Een gegarandeerde optimale nautische toegankelijkheid (diepte, breedte vaargeul) en goede verkeersbegeleiding zijn nodig voor een goede bereikbaarheid van de havens over water.

DE AANPAK VAN HET SLUIPVERKEER IN MOERDIJK MAAKT DEEL UIT VAN HET GEBIEDSPLAN DORP MOERDIJK

A.3.C. WAT HEBBEN WE GEDAAN VOOR HET VERSTERKEN VERVOERSMODALITEITEN?

SPOOR ^H

Moerdijk ligt aan drie Europese goederencorridors². In het landelijke MIRT-onderzoek Goederenvervoercorridors Oost en Zuidoost is Moerdijk als 'bovengemiddeld logistiek knooppunt' erkend in de corridor Zuidoost. Na afwijzing van het verzoek om Europese subsidie is samen met de partners uit het bedrijfsleven en ProRail een gefaseerde aanpak opgezet. In 2016 is een planstudie spoor gestart die in 2017 is afgerond. De provincie heeft een financiële bijdrage beschikbaar gesteld. ProRail onderkent inmiddels de capaciteitsproblemen en heeft een overbelastverklaring afgegeven voor het emplacement Moerdijk. Komende periode wordt besloten welke quick wins, korte- en langetermijnmaatregelen achtereenvolgens opgepakt gaan worden. De feitelijke toename in de vraag naar spoorvervoer vanuit de bedrijven is een belangrijke factor voor de vervolgaanpak. Voor opname in de landelijke Spooragenda zullen zowel het Rijk als ProRail overtuigd moeten zijn van de noodzaak. Het beschikbaar stellen van financiële middelen is daarna de volgende stap.

Op het gebied van beveiliging van de overwegen op het terrein worden nog in 2017 specifieke afspraken met ProRail gemaakt. Deze kleinschalige verbeteringen worden begin 2018 uitgevoerd.

BUISLEIDINGEN ^P

De provincie Noord-Brabant heeft het initiatief genomen voor onderzoek naar de toekomst van buisleidingentransport. Eind 2015 is het onderzoek opgeleverd. In dat jaar heeft de provincie een gesprekstafel georganiseerd met externe partners. Men ziet kansen voor innovaties in buisleidingen en sommige partijen zijn bereid mee te werken aan een vervolg. Over dit laatste is de provincie in gesprek met het Rijk.

In het eerder genoemde MIRT-onderzoek Goederenvervoercorridors Oost en Zuidoost is ruim aandacht voor (benutting van) buisleidingen. Aangetoond is dat buisleidingen belangrijk zijn voor transities in de chemie en energiesector. Er is niet afgesproken hoe hiermee verder te gaan. Momenteel wordt onder leiding van het ministerie I&W een programma Goederenvervoercorridors samengesteld gebaseerd op dit MIRT-onderzoek.

WEGVERKEER ^{H G}

De Visie Wegenstructuur 2030 is in 2015 vastgesteld. Daarmee is dit thema afgerond. De visie wordt gebruikt als basis voor het bepleiten van onder meer extra rijksmiddelen om de voorziene toekomstige knelpunten in het omliggende rijkswegennet te voorkomen of aan te pakken. Het havenbedrijf werkt daarin samen met de andere zeehavens verenigd in de Branche Organisatie Zeehavens (BOZ), de gemeente Moerdijk, de Regio West-Brabant en provincie.

De aanpak van het sluipverkeer in Moerdijk maakt deel uit van het gebiedsplan dorp Moerdijk, dat in mei 2016 is vastgesteld. Via de dorpsstafel van het dorp Moerdijk is overeenstemming bereikt over de gewenste aanpak van het sluipverkeer door het dorp. In 2017 zijn de werkzaamheden uitgevoerd. Mocht het sluipverkeer onvolgende gewoerd zijn, dan zal worden gezien of en zo ja welke aanvullende maatregelen wenselijk zijn.

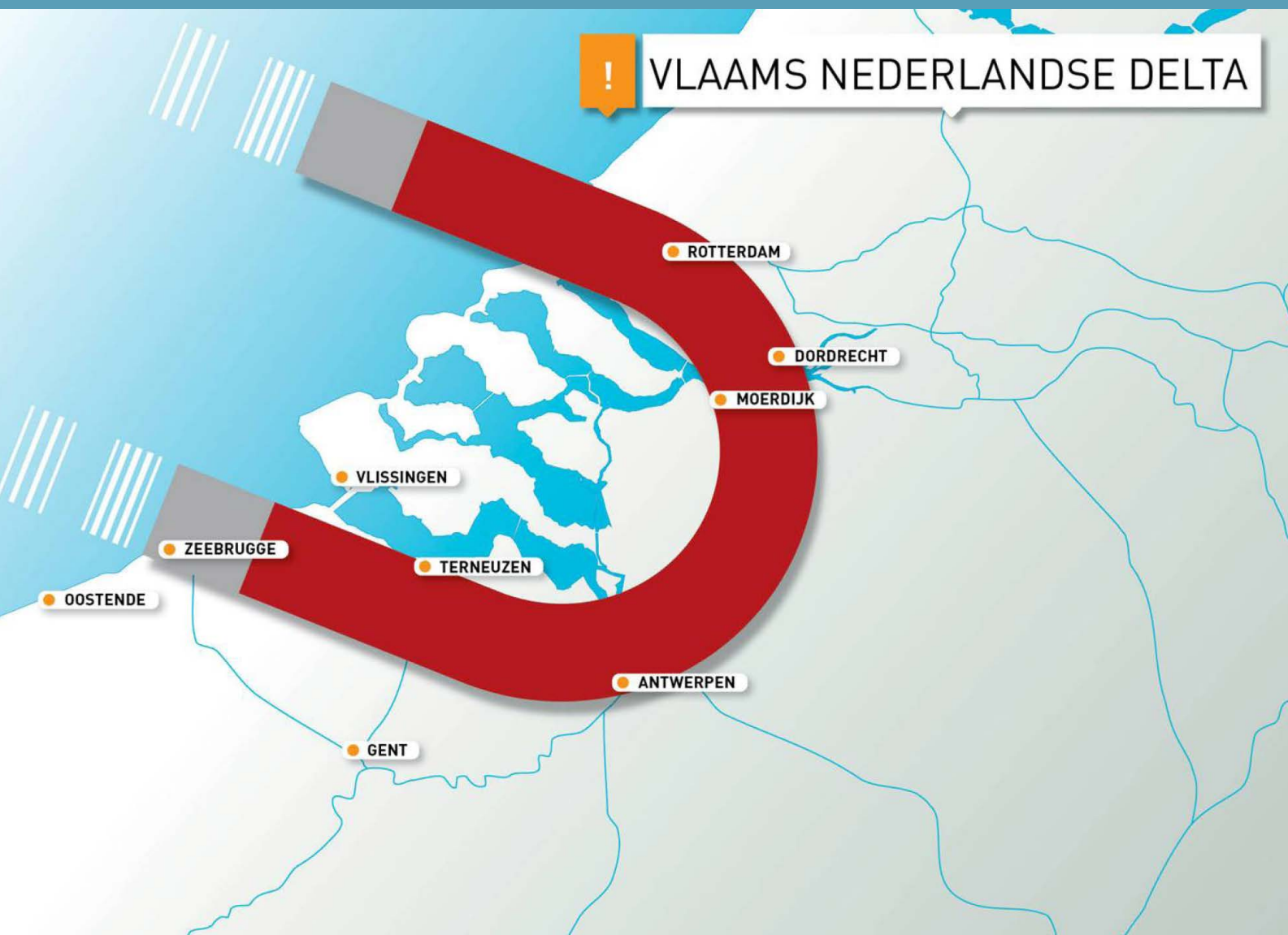
Het Provinciaal Inpassingsplan LPM heeft vertraging opgelopen. Zie onder A.1. De aanleg van de interne baan als verbinding tussen het LPM en het bestaande haven- en industrieterrein is aan de orde op het moment dat 70% van de eerste fase van de uitgifte van de gronden een feit is. Wel zijn er contacten gelegd met Rijkswaterstaat om de ontsluiting van het LPM op het snelwegennet en de aanleg van de interne baan zo soepel mogelijk te laten verlopen.

In 2017 zijn er in afwachting van de uitspraak van de Raad van State op het PIP LPM geen nieuwe initiatieven op dit punt geweest.

WATER ^H

De nautische toegankelijkheid heeft aandacht gekregen in het MIRT-onderzoek Goederenvervoercorridors Oost en Zuidoost. De loodsplicht die de concurrentiepositie van Moerdijk in negatieve zin beïnvloedt geldt nog steeds. Op incidenten die de toegankelijkheid van de haven bemoeilijken (bijvoorbeeld situatie Botlekbrug) wordt door het havenbedrijf samen met de bedrijven direct gereageerd.

² Rhine-Alpine, North Sea-Baltic en North Sea-Mediterranean.

A.4 NETWERKPOSITIE IN DE VLAAMS-NEDERLANDSE DELTA

A.4.A. NETWERKPOSITIE IN DE VLAAMS-NEDERLANDSE DELTA

In 2030 is de Vlaams-Nederlands Delta een sterk netwerk dat bestaat uit een samenwerking van concurrerende en complementaire havens, met ieder een eigen verantwoordelijkheid. Moerdijk is hét knooppunt van duurzame logistiek en procesindustrie in dit netwerk. Er zijn verbindingen op Europese schaal tot een fijnmazig netwerk in het Brabantse achterland (logistieke centra, binnenhavens).

Deze economische vitaliteit van het haven- en industrie-complex is gebaat bij maatregelen en investeringen die de toekomstige aantrekkelijkheid en veiligheid van de omgeving voor haar bewoners waarborgen. Om de robuustheid van realisatie van deze ambities te garanderen moet ingezet worden op nieuwe verdienmodellen en structurele samenwerkingsverbanden.

Vanuit de optiek van concurrentie beïnvloedt de regelgeving en uitvoering daarvan de keuze voor Moerdijk als vestigingsplaats of havenverbinding positief of negatief. Hetzelfde geldt voor het realiseren van duurzame verbindingen tussen bedrijven binnen en buiten de beheerde terreinen, en dit heeft dan ook directe invloed op het waarmaken van de ambities.

Al deze doelstellingen van de Havenstrategie vereisen dat het Havenschap een professionele en slagvaardige organisatie is, die in staat is de verdiencapaciteit te versterken en de risico's te beperken en goed te beheersen.

A.4.B. WAT WILLEN WE BEREIKEN VOOR DE NETWERKPOSITIE IN DE VLAAMS-NEDERLANDSE DELTA?

MOERDIJKS POSITIE ALS HAVEN- EN INDUSTRIEGEBIED
Moerdijk wordt door marktpartijen én overheden beschouwd als hét knooppunt van duurzame logistiek en procesindustrie, omdat de bedrijvigheid en faciliteiten op Moerdijk deze positie waarmaken. Het Havenschap en partners zijn geaccepteerd in de relevante netwerken en vervullen daarin met verve hun rol om bij te dragen aan een duurzaam vitale Vlaams- Nederlandse Delta met behoud van de eigen kracht.

CONCURRENTIEPOSITIE IN HET KADER VAN REGELDRUK EN VERGUNNINGVERLENING

Regelgeving op maat ('klantgerichte regelgeving') en een soepele uitvoering daarvan dragen positief bij aan de concurrentiepositie van Moerdijk in de Vlaams-Nederlandse Delta. Overheden werken samen en staan open voor verbeteringen in normstelling, flexibiliteit in de vormgeving en efficiencyverbetering in het proces. Dit leidt tot een efficiënt ruimtegebruik op het haven- en industrieterrein. Uitgangspunt daarbij is dat de hinder voor de omgeving niet toeneemt. De Commissie Vestiging is een goed voorbeeld van een instrument om het vestigingsproces te bespoedigen.

KENNISSTRATEGIE

Conjuncturele ontwikkelingen, technologische ontwikkelingen, innovaties in producten, de internationale energiemarkt, klimaatveranderingen, demografische ontwikkelingen: alle grote en (soms ogenschijnlijk) kleine bewegingen hebben invloed op de toekomst van de Vlaams-Nederlandse Delta en de positie van het Havenschap. Het Havenschap en partners benutten optimaal de aanwezige kennis in het wetenschappelijk netwerk en hogescholen om de strategische keuzes voor de ontwikkeling en het beheer van de terreinen van het Havenschap te kunnen maken en uitvoeren. Dat draagt bij aan een duurzame economische vitaliteit in balans met de ambities op de P's van People en Planet.

VERZELFSTANDIGING HAVENSCHAP

Er is behoefte aan verdere professionalisering en het vergroten van de slagkracht van het Havenschap. Dit leidt tot de logische keuze voor een bedrijf dat, via een gemeenschappelijke regeling in combinatie met een door overheden geleide NV, een krachtige sturing heeft vanuit de aandeelhouders, een mandaat voor de directie en een professioneel toezicht door een raad van commissarissen. Er wordt op niet-vrijblijvende basis met partners samengewerkt die het Havenschap zowel inhoudelijk als financieel kunnen versterken bij het bereiken van de ambities in de Havenstrategie Moerdijk 2030.

A.4.C. WAT HEBBEN WE GEDAAN VOOR DE NETWERKPOSITIE IN DE VLAAMS-NEDERLANDSE DELTA?

MOERDIJKS POSITIE ALS HAVEN- EN INDUSTRIEGEBIED

De inzet van de gemeente, de provincie en het havenbedrijf vanaf het vaststellen van de Havenstrategie Moerdijk 2030 is gericht geweest op het veelvuldig in allerlei netwerken aanwezig zijn om de kracht van het haven- en industriegebied uit te dragen. Het havenbedrijf heeft inmiddels de werkwijze voor een gestructureerde systematische stakeholderbenadering vastgelegd en gekoppeld aan opgaven en issues, zoals die bijvoorbeeld in de begroting zijn opgenomen.

CONCURRENTIEPOSITIE IN HET KADER VAN REGELDRUK EN VERGUNNINGVERLENING

De aanpak met betrekking tot geluid, natuur en eventueel stikstof in het kader van de experimenteerruimte die het haven- en industrieterrein Moerdijk in het kader van de Chw heeft, zijn hier specifieke uitwerkingen van. Op basis van concrete bedrijfscasussen worden er contacten met het desbetreffend bevoegd gezag gelegd. Daarnaast is het een thema dat via de Branche Organisatie Zeehavens ingebracht is in het overleg over de invulling van het nieuwe Werkprogramma Maritieme strategie en Zeehavens.

Vergunningverlening is gebonden aan wettelijke termijnen. In het kader van de 'Nota vergunningenbeleid' van

de provincie wordt in het vergunningenproces ruimte gemaakt voor het voeren van vooroverleg met belanghebbenden en omwonenden. Dit kan het proces versnellen, doordat iedereen meegenomen wordt in de te ondernemen activiteit. Het kan bezwaar- en beroepsprocedures voorkomen.

KENNISSTRATEGIE

Aansluiting bij kennisinstellingen en -netwerken gebeurt vanuit een specifieke vraag of opgave. Naast de proeftuin pyrolyse (zie hiervoor onder A.1. Acquisitie) is samen met de BIM een innovatietraject gestart binnen de logistiek. Onder de titel "Haven van de toekomst" zal, begeleid door TNO, een innovatie-agenda opgesteld worden door en voor de logistieke bedrijven op Moerdijk. Het havenbedrijf is gestart met een verkenning van ICT als vijfde modaliteit, waarbij zoveel mogelijk aangesloten wordt bij ontwikkelingen die al in gang zijn gezet. De verkenning moet opleveren waar het havenbedrijf op gaat inzetten.

VERZELFSTANDIGING HAVENSCHAP

Het Havenbedrijf Moerdijk is vanaf 1 januari 2017 verzelfstandigd tot een NV. De provincie Noord-Brabant en gemeente Moerdijk zijn ieder voor de helft eigenaar. Daarmee is dit thema afgerond. Het havenbedrijf onderzoekt met het Havenbedrijf Rotterdam naar mogelijkheden voor samenwerking waarbij deelname in de NV door het Havenbedrijf Rotterdam tot de mogelijkheden behoort.

DEEL B PEOPLE

GOED NABUURSCHAP BEHELST DE P'S VAN PEOPLE EN PLANET.

B.1 GOED NABUURSCHAP MET DE OMGEVING

B.1.A. GOED NABUURSCHAP MET DE OMGEVING

Het haven- en industriecomplex ligt in een regio waarin volop wordt gewoond, gerecreëerd en gewerkt. De bewoners in de directe omgeving kunnen het complex zien, ruiken en horen. De economische vitaliteit van het complex is gebaat bij maatregelen en investeringen die de toekomstige aantrekkelijkheid en veiligheid van de omgeving voor haar bewoners waarborgen. Goed nabuurschap behelst de P's van People en Planet.

Als het gaat om de omgeving dan is het van belang om niet 'over de hoofden van de bewoners' te praten en te bepalen, maar om gezamenlijk op te trekken, transparant te zijn en op bepaalde onderdelen ook verantwoordelijkheid te nemen. De verhouding tussen Havenschap, bedrijven en bewoners is gelijkwaardig als het gaat om informatievoorziening, mogelijkheden voor constructief overleg en betrokkenheid bij besluitvormingsprocessen die gaan over voor bewoners belangrijke onderwerpen.

B.1.B. WAT WILLEN WE BEREIKEN VOOR GOED NABUURSCHAP MET DE OMGEVING?

OVERLEG EN INFORMATIE

Er functioneert een gestructureerd overleg waarin bewoners, bedrijven en overheden met elkaar overleg plegen en informatie uitwisselen om daarmee bewoners in staat te stellen mee te denken en handelen over vorm en inhoud van uitvoering. Een heldere rolverdeling, transpa-

rante communicatie en afspraak = afspraak vormen het kenmerk hiervan.

Als publiek orgaan staat het Havenschap voor transparantie in besluitvorming en het openbaar maken van besluiten en cijfermatige informatie.

Voor een goed nabuurschap met de omgeving organiseert het Havenschap onderlinge bekendheid tussen bewoners en bedrijven.

BIJDRAGEN AAN LEEFBAARHEID EN VITALITEIT VAN DE SAMENLEVING

Het haven- en industriecomplex draagt bij aan de leefbaarheid en vitaliteit van de samenleving. Het Havenschap is zichtbaar in de samenleving. De bevolking in de directe omgeving van de terreinen is zich bewust van de voor- en nadelen die de bedrijvigheid op het terrein met zich meebrengt.

COMMUNICATIE BIJ OVERLAST

Provincie en gemeente zijn verantwoordelijk voor het toezicht op de bedrijven om overlast voor de omgeving zoveel mogelijk te voorkomen. Klachten van bewoners over overlast, die direct raakt aan hun welbevinden, worden door de overheden serieus genomen. Over de afwikkeling van de klachten communiceren de overheden transparant. Monitoring is vanzelfsprekend. Bedrijven vinden het normaal om geplande overlast vooraf te communiceren aan de omwonenden.

B.I.C. WAT HEBBEN WE GEDAAN VOOR GOED NABUURSHIP MET DE OMGEVING?

OVERLEG EN INFORMATIE

Voor overleg en informatie maakt het havenbedrijf gebruik van verschillende communicatiekanalen. De gemeente kent een systeem van stads- en dorpsafels. Het havenbedrijf neemt deel aan de stads- en dorpsafels Moerdijk, Klundert, Zevenbergschen Hoek en Zevenbergen. Deze tafels zijn een goede basis voor een breder overleg tussen de omgeving en het havenbedrijf.

Specifiek voor het haven- en industrieterrein functioneert de daarnaast de Burenraad. De Burenraad is eind 2016 gestopt met de activiteiten. Het havenbedrijf en Shell hebben samen het initiatief genomen voor de Omgevings-tafel Haven- en industrieterrein Moerdijk als opvolger van de Burenraad. In april 2017 is met deze Omgevingstafel Moerdijk gestart.

Deelnemers zijn een aantal bedrijven van het haven- en industrieterrein en vertegenwoordigers vanuit de omliggende kernen Moerdijk, Klundert, Zevenbergschen Hoek, Zevenbergen (veelal gerelateerd aan de stads- en dorpsafels) en Strijen. Ook de gemeenten Moerdijk en Strijen participeren. Het havenbedrijf en Shell faciliteren de Omgevingstafel. Met inzet van nieuwe media wordt gebouwd aan een internetcommunity, dat als platform zal functioneren. Daarnaast zijn er vier bijeenkomsten per jaar.

Om de onderlinge bekendheid tussen bedrijven en bevolking te vergroten is, zoals voorgenomen, in 2016 een open dag georganiseerd. Deze was zo succesvol (31 bedrijven/organisaties, ruim 2000 bezoekers), dat besloten is om elke twee jaar een dergelijke dag te organiseren. De communicatiekanalen van het havenbedrijf zijn in 2016 al verbreed met social media, waarmee dit thema is afgerond.

BIJDRAGEN AAN LEEFBAARHEID EN VITALITEIT VAN DE SAMENLEVING

Belangrijke middelen die het havenbedrijf inzet om bij te dragen aan de leefbaarheid en vitaliteit van de samenleving zijn sponsoring en de Vitaliteitsregeling. In 2016 is dit beleid geëvalueerd. De Vitaliteitsregeling is gerealiseerd.

De bijdrage aan de Vitaliteitsregeling is structureel verhoogd van 1% naar 5% van de winst vóór belasting met een maximum van € 150.000,-- per jaar.

COMMUNICATIE BIJ OVERLAST

Ook de maatregelen voor communicatie bij overlast zijn aangepakt in de afgelopen periode. Gemeente, havenbedrijf en Veiligheidsregio hebben vastgelegd dat bij geplande overlast de bedrijven vooraf de bevolking moeten informeren. De OMWB maakt met de overlastgevende bedrijven afspraken hierover.

Daarnaast hebben de gemeente en provincie samen met de OMWB een protocol afgesproken voor communicatie bij incidenten en afhandeling van klachten. Het protocol dat ontwikkeld is in Moerdijk wordt nu Brabantbreed uitgerold.

De afspraken over de communicatie bij incidenten op het gebied van veiligheid zijn herijkt door de Veiligheidsregio in samenspraak met de gemeente en het havenbedrijf (zie onder C.1.c).

De klankbordgroep milieuklachten (waarin bewoners, bedrijvenorganisatie BIM, gemeente, provincie en Havenschap participeren) is begin 2015 aan het werk gegaan. De klankbordgroep volgt of adequaat op de klachten wordt gereageerd en stelt een verbeteragenda op. Er is gestart met een vijftal punten. De afspraken over communicatie lijken te helpen, het aantal milieuklachten is afgenomen. Jaarlijks worden de milieuklachten gemonitord door DVM en gepubliceerd in de Milieumonitor.

In het verleden afspraken zijn gemaakt met de gemeente Moerdijk over de klachtenafhandeling die betrekking hebben op het industrieterrein. Vanwege de afname van het aantal klachten is een actualisatie van deze afspraak zinvol. Na het monitoren van de geluidsbelasting in het dorp Moerdijk is sinds begin 2017 gestart met het monitoren van de geluidsbelasting in de kern Klundert. De metingen in Moerdijk hebben laten zien dat de normen niet worden overschreden. De eerste metingen in Klundert geven eenzelfde beeld.

B.2 VOLKSGEZONDHEID

B.2.A. VOLKSGEZONDHEID

De regio als aantrekkelijke plek om te wonen, te werken en te recreëren houdt ook in dat er oog is voor de (volks) gezondheid van omwonenden en van de werkenden op de beheerde terreinen. Geplande ontwikkelingen in en op het haven- en industriecomplex zullen naast aspecten van leefbaarheid, ook worden gezien op objectieve gezondheidsaspecten als de subjectieve beleving hiervan bij omwonenden.

B.2.B. WAT WILLEN WE BEREIKEN VOOR VOLKSGEZONDHEID?

Per kern is in beeld hoe de gezondheidssituatie van de bevolking is. Daarmee wordt duidelijk waar er wel of geen verschillen zijn met de regio West-Brabant/Zuid-Holland of het landelijk beeld. En of de verschillen terug te voeren zijn op de activiteiten op het haven- en industriecomplex.

Bij het ontwikkelen van plannen en/of het beoordelen van vergunningsaanvragen wordt waar mogelijk al in een vroeg stadium bekeken wat het effect op de gezondheid en subjectieve beleving hiervan kan zijn. Provincie en gemeente gaan samen in overleg hoe dat exact vorm te geven.

Er is kennis van de grenzen waarbuiten emissies schadelijk zijn voor de volksgezondheid. De werkelijke uitstoot van emissies wordt gemeten, zodat structurele overschrijding vermeden kan worden om gezondheidsrisico's te voorkomen. Bij incidentele ongewenste overschrijding worden direct adequate maatregelen genomen.

B.2.C. WAT HEBBEN WE GEDAAN VOOR VOLKSGEZONDHEID?

MONITORING

Het verkennen van de aanpak van 'Butterfly' (ontwikkeld door de HAS) als instrument voor de monitoring is een eerste stap geweest. Die verkenning leverde geen bruikbaar resultaat op, zo is al in 2016 geconcludeerd. Naar aanleiding van klachten van huisartsen in Klundert is in 2016 onderzocht of in de directe omgeving van het haven- en industrieterrein (gemeenten Moerdijk en Strijen) meer gevallen van kanker voorkomen. Dat bleek niet het geval, in Klundert ligt het zelfs substantieel lager dan verwacht

mag worden op basis van referentiewaarden. Alleen in de kern Zevenbergen van de gemeente Moerdijk ligt het percentage longkankergevallen hoger. Het nader onderzoek naar aanleiding van het hogere percentage longkankergevallen is voorjaar 2017 afgerond. Ook dit onderzoek laat opnieuw zien dat er geen grote afwijkingen in de gezondheid van mensen waarneembaar is in de omliggende kernen van het industrieterrein. Een causaal verband tussen gezondheidsklachten van mensen en de aanwezigheid van het haven- en industrieterrein is onwaarschijnlijk.

In de monitor 2016 is reeds uitvoerig gerapporteerd over de samenwerking met de GGD. De GGD doet periodiek systematisch onderzoek naar de lichamelijke en geestelijke gezondheid van de bevolking. De GGD constateert dat bij incidenten/overlast de GGD goed wordt ingeschakeld. De contacten met de OMWB zijn nu gekoppeld aan incidenten.

In de Omgevingswet wordt de positie van 'gezondheid' wettelijk sterker verankerd. De GGD is via de gemeente betrokken bij het nieuwe bestemmingsplan voor het haven- en industrieterrein. Hoe de betrokkenheid van de GGD vanuit het nieuwe wettelijk kader ingebed gaat worden is nog niet uitgekristalliseerd.

Het Porth Health Center (PHC) op het haven- en industrieterrein faciliteert de bedrijven op het gebied van de gezondheidszorg voor hun medewerkers en biedt diensten aan zoals medische keuringen. In de pilotperiode van drie jaar heeft het havenbedrijf een (aflopende) financiële bijdrage beschikbaar gesteld. Na deze periode blijkt op basis van het huidige gebruik dat de continuïteit niet geborgd is en het PHC niet zoals verwacht, op eigen (financiële) benen kan staan. Momenteel vinden gesprekken plaats waaraan diverse partners binnen de zorgketen deelnemen. In dit proces wordt de pilotperiode van het PHC geëvalueerd en wordt bekeken op welke wijze de gezondheidsvoorzieningen voor het haven- en industrieterrein Moerdijk duurzaam kunnen worden geborgd.

HAVEN VAN MOERDIJK IN CATEGORIE B VAN DE REGELING PUBLIEKE GEZONDHEID

In 2016 is reeds geconstateerd dat alle voorzieningen aanwezig zijn die horen bij de status van het haven- en industrieterrein als categorie B haven.

MET DE HAVENSTRATEGIE WORDT
INGEZET OP UITBREIDING VAN
ECONOMISCHE ACTIVITEITEN...

B.3 REGIONALE AANTREKKINGSKRACHT

B.3.A. REGIONALE AANTREKKINGSKRACHT

De gemeente Moerdijk en de regio West-Brabant hebben bewoners veel te bieden. Er is veel werk in de directe omgeving, evenals een breed scala aan voorzieningen. Met de Havenstrategie wordt ingezet op uitbreiding van economische activiteiten en daarmee nieuwe banen. Deze economische activiteiten leveren ook de grondslag voor het aanbod aan de voorzieningen. De inzet is een vitale en aantrekkelijke omgeving.

B.3.B. WAT WILLEN WE BEREIKEN VOOR DE REGIONALE AANTREKKINGSKRACHT?

SAMENHANG IN ONTWIKKELING

Er ligt een grootschalige economische opgave en daarbij is onder andere de aanwezigheid van voldoende arbeidskrachten van groot belang. Daarmee is dus ook de omgeving van het haven- en industrieterrein als aantrekkelijke woon- en leefomgeving van groot belang. Andersom is ook het haven- en industrieterrein belangrijk voor de vitaliteit van de omliggende kernen. De aanwezige werkgelegenheid heeft spin-offeffecten op de lokale bedrijvigheid. De economische rekenen die de gemeente ontvangt, vormen mede een basis om voorzieningen in stand te kunnen houden. Daardoor is er sprake van leefbare en vitale kernen met voldoende aantrekkingskracht om de huidige inwoners en ondernemers vast te kunnen houden en nieuwe inwoners (en bedrijven) aan te kunnen trekken.

De bevolking is zich ook bewust van het belang van het haven- en industrieterrein voor de vitaliteit en de leefbaarheid van de kernen. De aanwezigheid van het haven- en industrieterrein mag rekenen op draagvlak onder de bevolking. De nadelen die kleven aan de directe nabijheid van het complex wegen niet op tegen de voordelen en bovendien zijn deze verminderd door de transitie naar duurzame bedrijvigheid op het complex. De aanwezigheid van het haven- en industrieterrein maakt de bouw van extra woningen, bijvoorbeeld voor nieuwe werknemers, mogelijk. Die impuls is niet enkel goed voor de bedrijven, maar ook voor de omvang en samenstelling van de bevolking binnen de gemeente Moerdijk en daarmee voor de sociale structuur. Denk bijvoorbeeld aan draagkracht voor voorzieningen en verenigingen.

VESTIGING NIEUWE INWONERS EN BEDRIJVEN

Met een aantrekkelijke en gezonde omgeving wordt tevens een belangrijke vestigingsplaatsfactor voor (toekomstige) bedrijven en haar werknemers geborgd. Jongeren willen zich graag in Moerdijk vestigen of er blijven wonen.

B.3.C. WAT HEBBEN WE GEDAAN VOOR DE REGIONALE AANTREKKINGSKRACHT?

SAMENHANG IN ONTWIKKELING: GEBIEDSVISIE

De implementatie van de Omgevingswet betekent dat er een omgevingsvisie voor de gemeente moet worden opgesteld. De gemeente beschikt over een structuurvisie, de gebiedsplannen, de paraplunota's, de Havenstrategie en is bezig met het actualiseren van het totale bestemmingsplan buitengebied inclusief een visie op het buitengebied. Al die zaken vormen bouwstenen voor de op te stellen omgevingsvisie. Deze zal ook een paragraaf regionale samenwerking bevatten. Bij het opstellen zullen uiteraard alle relevante partijen betrokken worden. Het opstellen van de gebiedsvisie is, met het verschuiven van de inwerkingtreding van de Omgevingswet, in termijn verschoven naar 2019.

KOPPELING UITBREIDING BESTAANDE HAVEN- EN INDUSTRIETERREIN EN INVESTERINGEN IN LEEFBAARHEID

Het gaat om de uitvoering van de Bestuursovereenkomst Gebiedsontwikkeling Moerdijk-Oost van 3 juli 2009 (Moerdijk Meer Mogelijk). Aanvullend op hetgeen in 2016 is gerapporteerd, wordt geconstateerd dat de uitvoering van de onderdelen van de gebiedsvisie in algemene zin naar wens verloopt. Er zijn twee aandachtspunten: 1. de vertraging in de uitspraak over het LPM zorgt ervoor dat de gelden voor de investering in de leefbaarheid van het dorp Moerdijk later komen. Om toch voortgang te houden in de plannen heeft de gemeenteraad in mei 2017 besloten om geld beschikbaar te stellen om voortgang in de realisatie van de plannen te houden. 2. Vertraging in de uitspraak over het LPM betekent ook dat er spanning ontstaat tussen de periode waarin de 825 extra woningen gerealiseerd moeten zijn én het moment waarop het LPM gerealiseerd kan worden. De extra woningbouwopgave is gebaseerd op die realisatie, want bedoeld voor de huisvesting van een deel van de extra werknemers. In 2009 is de afspraak gemaakt dat de woningen in 2025 gerealiseerd zouden moeten zijn, ervan uitgaande dat de realisatie van het LPM in 2011 zou starten. Er is dus al een vertraging van minimaal zes jaar.

AANTREKKEN BEZOEKERS/RECREATIEMOGELIJKHEDEN EIGEN INWONERS

In 2016 zijn zowel de visie voor Moerdijk Marketing en het daarop gebaseerde plan van aanpak vastgesteld. Dat is in uitvoering, waarbij naast de gemeente ook tal van andere partners betrokken zijn. Het haven- en industrieterrein is een van de speerpunten. Na twee jaar volgt er een evaluatie en worden de eerste resultaten in beeld gebracht.

SAMENHANG IN ONTWIKKELING: GEBIEDSPANNEN, STADS- EN DORPSTAFELS

Alle gebiedsplannen zijn inmiddels gereed en vastgesteld. Naast de vaststelling van de gebiedsplannen is er dan ook voor elke kern én het buitengebied een stads- of dorps- tafel.

Een deel van de uitvoering van de gebiedsplannen wordt gefinancierd vanuit de gelden voor de leefbaarheidsimpuls van het dorp Moerdijk gekoppeld aan het onherroepelijk worden van het LPM. Een uitspraak van de Raad van State over het LPM eind 2017 is noodzakelijk om de plannen conform planning te kunnen blijven uitvoeren.

SAMENHANG IN ONTWIKKELING: DE KERN MOERDIJK

De Moerdijkregeling is operationeel en de leefbaarheidsmaatregelen zijn opgenomen in het gebiedsplan van het dorp Moerdijk. Dit gebiedsplan is in mei 2016 vastgesteld. Aan de provincie wordt jaarlijks een rapportage gestuurd conform de subsidievoorwaarden. De Stuurgroep Havenstrategie volgt de ontwikkelingen eveneens. De rapportage Moerdijkregeling over 2016 is akkoord bevonden door de Stuurgroep Havenstrategie. De werking van de Moerdijkregeling is medio juli 2017 met een bewonerscommissie geëvalueerd, met als conclusie dat de regeling voldoet aan de gestelde doelen en naar tevredenheid werkt.

De activiteiten van de gebiedstafel trekken veel participerende bewoners en hebben al tot zichtbare verbeteringen in de kern geleid, met name in het openbaar gebied. De vastgestelde plannen worden conform planning uitgevoerd.

VESTIGING NIEUWE INWONERS EN BEDRIJVEN

Zie onder *Aantrekken bezoekers/recreatiemogelijkheden eigen inwoners*: Moerdijk Marketing.

B.4 ONDERWIJS EN ARBEIDSMARKT

B.4.A. ONDERWIJS EN ARBEIDSMARKT

Het haven- en industrieel complex zorgt voor stuwende werkgelegenheid waar in de hele regio van wordt geprofiteerd. Omgekeerd is er afhankelijkheid van het aanbod van voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten in de regio en het binden van deze mensen aan de regio. Bij specifieke of tijdelijke tekorten wordt nog steeds gebruik gemaakt van het aanbod van buitenlandse arbeidskrachten. Arbeidsmigranten vormen door hun kennis en expertise een welkome aanvulling voor de bedrijven in de regio.

B.4.B. WAT WILLEN WE BEREIKEN VOOR ONDERWIJS EN ARBEIDSMARKT?

AANSLUITING ONDERWIJS EN ARBEIDSMARKT

Er zijn voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten, voor laaggeschoold werk en technisch personeel (MBO en HBO). De intensieve samenwerking van onderwijsinstellingen, bedrijven en overheden zorgt voor een goede balans tussen vraag en aanbod. Jongeren uit de Brabantse, Zeeuwse en Zuid-Hollandse regio's hebben werk op het haven- en industrieel complex of aanverwante bedrijvigheid in de regio. Dat geldt ook voor mensen met een arbeidsbeperking.

ARBEIDSMIGRANTEN

Arbeidsmigranten uit het buitenland worden op een gelijkwaardig niveau gefaciliteerd in huisvesting. Illegale situaties zijn niet aan de orde.

DEEL C PLANET

B.4.C. WAT HEBBEN WE GEDAAN VOOR ONDERWIJS EN ARBEIDSMARKT?

AANSLUITING ONDERWIJS EN ARBEIDSMARKT

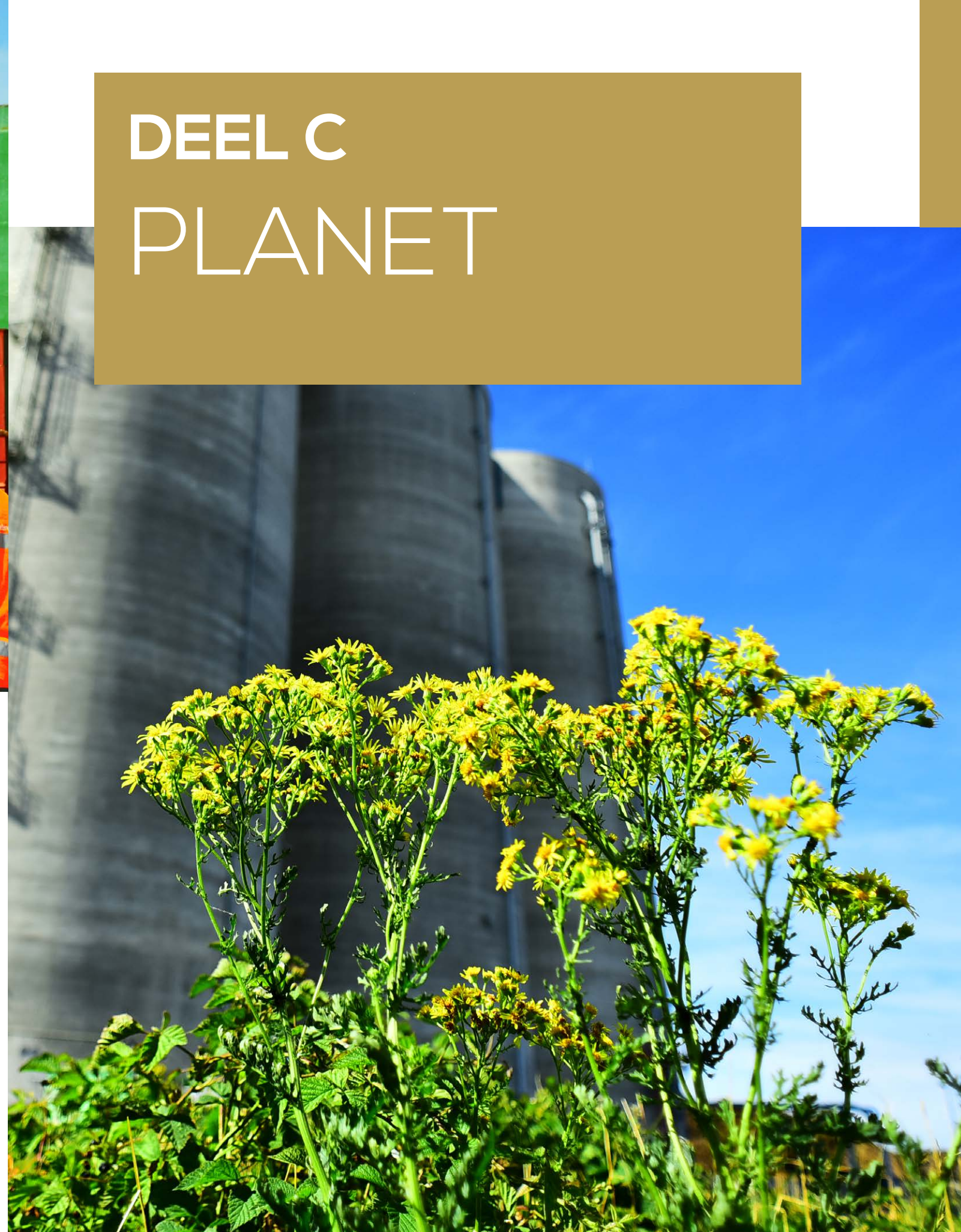
De gemeente beschikt met het Marklandcollege inmiddels over een volwaardige instelling voor het voortgezet onderwijs.

In 2016 heeft de gemeente Moerdijk verschillende activiteiten op dit vlak in gang gezet, zie hiervoor de eerste

monitorrapportage. In 2018 worden naar verwachting de studies naar de haalbaarheid van Moerdijk Campus en Flexicurity afgerond, evenals het TNO-onderzoek 'Haven van de Toekomst'.

ARBEIDSMIGRANTEN

Er is een digitaal informatiepunt voor arbeidsmigranten ingericht in opdracht van het rPA met informatie waardoor arbeidsmigranten zich makkelijker kunnen vestigen in de regio. Deze activiteit is in 2016 reeds afgerond.

C.1 VEILIGHEID

C.1.A. VEILIGHEID

Excellent in veiligheid, dat is de ambitie in de Havenstrategie. Economische ontwikkeling van het haven- en industriecomplex kan en mag niet ten koste gaan van de veiligheid – en dus leefbaarheid – van de omgeving. Adequate communicatie hierover draagt bij aan het vertrouwen van de samenleving.

C.1.B. WAT WILLEN WE BEREIKEN VOOR VEILIGHEID?

ACTIEPROGRAMMA 'SAMEN WERKEN AAN VEILIGHEID'

Met het actieprogramma 'Samen werken aan Veiligheid' wordt het complex Moerdijk en omgeving nog veiliger gemaakt richting de toekomst. Het afsprakenkader blijft onverkort van kracht en wordt regelmatig geëvalueerd en geactualiseerd. Daarmee ligt ook vast dat de overheden primair verantwoordelijk zijn.

NORMSTELLING VERGUNNINGEN EN HANDHAVING

De normstelling voor de veiligheidseisen die vergunningverleners hanteren zijn scherp en transparant voor derden.

Ondernemers en omwonenden hebben via de invulling van het nabuurschap een actieve rol in het overleg over normstelling en handhaving.

VERVOERSTROMEN VAN EN NAAR PORT OF MOERDIJK

De veiligheid van vervoerstromen van en naar Port of Moerdijk is optimaal gegarandeerd. Met name voor het vervoer via het water en spoor zijn de randvoorwaarden hiervoor aanwezig. Het is veiliger dan vervoer over de weg.

Voor het water gaat het om de zogenaamde walradardekking op het Hollandsch Diep. Voor het vervoer via het spoor zijn indien nodig, aanvullend op de al bestaande maatregelen van het rijk, aanpassingen van de infrastructuur opgenomen in de financiële planning van ProRail en het rijk.

VEILIGHEIDSBELEID VAN HET HAVENSCHAP

Het overall veiligheidsbeleid van het Havenschap richt zich op zowel het voorkomen van onveilige situaties als het zorgen voor voorzieningen die nodig zijn wanneer deze zich toch voordoen. De terreinen die het Havenschap beheert zijn schoon, heel en veilig en worden zo beleefd. Er wordt op structurele basis samengewerkt met het bedrijfsleven om de veiligheidssituatie op peil te houden. Op een maatschappelijk verantwoorde wijze wordt geïnvesteerd in veiligheid.

C.1.C. WAT HEBBEN WE GEDAAN VOOR VEILIGHEID?

ACTIEPROGRAMMA 'SAMEN WERKEN AAN VEILIGHEID'

Het nieuwe Actieprogramma Integrale Veiligheid 2016-2019 is gereed, vastgesteld en in uitvoering. Als onderdeel daarvan is een pilot opgezet met als doel de crisiscommunicatie te verbeteren. Hierbij worden bewoners betrokken. Deze pilot is in eerste instantie uitgevoerd in de kernen Klundert en Moerdijk, die direct aan het haven- en industriegebied grenzen.

Naar verwachting zal de havendriehoek Zeeland-West-Brabant, een bestuurlijk afstemmingsoverleg tussen gemeenten, Openbaar Ministerie, politie en douane, tijdens haar eerstvolgende vergadering het Integraal Actieplan Zeehavens Zeeland-Brabant vaststellen. Dit plan kent doelstellingen op het gebied van samenwerking, informatiecoördinatie en veredeling, gedrag & kennis en concrete producten. Het havenbedrijf participeert in de uitvoering van dit actieplan. Het accent is verschoven van fysieke veiligheid naar sociale veiligheid en ondermijning. De uitrol van het zelfredzaamheidsplan "Schuilen of vluchten" per deelgebied op het haven- en industrieterrein is in het derde kwartaal gestart. Daarnaast participeert het havenbedrijf in het project Innovatieve veiligheid terminals, samen met andere havens in Nederland en België en kennisinstellingen, waaronder TU Eindhoven. Voor dit project is een subsidie toegekend in het kader van het Europese subsidieprogramma Interreg.

PROVINCIALE BELEIDSVISIE RISICOBELID EXTERNE VEILIGHEID 2014-2018

De provinciale beleidsvisie externe veiligheid is deel van het Provinciale Milieu- en Waterplan (PMWP). De uitvoeringstaken zijn uitbesteed aan de regionale omgevingsdiensten, i.c. de OMWB. In 2018 vindt een tussentijdse evaluatie van het PMWP plaats.

NORMSTELLING VERGUNNINGEN EN HANDHAVING

De provincie heeft als mede-opdrachtgever van de OMWB de thema's uit het Uitvoeringsprogramma Havenstrategie aan de OMWB als kader aangegeven. De gemeente heeft binnen de eigen organisatie maatregelen genomen om de afstemming tussen veiligheid, milieu, gezondheid, vergunningverlening, handhaving en toezicht te verbeteren, zo-

dat vanuit deze integrale aanpak input geleverd kan worden bij de OMWB en andere stakeholders.

De gemeente, provincie en havenbedrijf overleggen enkele keren per jaar met de OMWB over ontwikkelingen die spelen. Zo kunnen de verschillende belangen worden gedeeld.

VERVOERSSTROMEN VAN EN NAAR PORT OF MOERDIJK

VIA SPOOR

Er is onderzoek gedaan naar de veiligheid op de kruisingen van het spoor en wegen binnen het haven- en industrie-complex. Dit onderzoek is in samenspraak met ProRail, de beheerder van het spoor, uitgevoerd. Het havenbedrijf en ProRail zullen een convenant afsluiten. Daarin worden onder meer afspraken gemaakt over de taakverdeling bij de uitvoering van kleinschalige verbeteringen. De verwachting is dat deze kleinschalige verbeteringen begin 2018 worden uitgevoerd. De spoorveiligheid in relatie tot capaciteitsverhoging op het spoor is onderdeel van het onder A.3. genoemde onderzoek naar en uitvoering van verbetering spoorfaciliteiten.

VIA WATER

Voor de problematiek van walradardekking op het Hollandsch Diep is veelvuldig ambtelijk en bestuurlijke overleg gevoerd met Rijkswaterstaat. Er is een pakket maatregelen afgesproken die de veiligheid moet verhogen. Deze maatregelen zijn in 2016 geïmplementeerd. Walradar blijft wel op de MIRT-agenda staan, en op de agenda van de bestuurlijke partners die de ontwikkelingen blijven monitoren.

In 2017 is in diverse overleggen de voortgang van het uitvoeringsprogramma 'Verkeersveiligheid Hollandsch Diep' tegen het licht gehouden. Vastgesteld is dat het programma op schema ligt en de in uitvoering zijnde maatregelen als adequaat worden beoordeeld. Als aanvullende maatregel is het rechte trekken van de vaarweg voor het Hollandsch Diep voorgesteld. Of dit een bijdrage levert aan de veiligheid wordt met de vaarweggebruikers besproken.

OVERALL VEILIGHEIDSBELID VAN HET HAVENBEDRIJF

Zie voor de Evaluatie van het Port Health Center en besluit over toekomst de tekst onder B.2.C. Volksgezondheid.

C.2 MILIEU EN DUURZAAMHEID

C.2.A. MILIEU EN DUURZAAMHEID

Het haven- en industrieterrein Moerdijk wil een duurzame groei en intensivering realiseren zonder toename van de milieudruk op de omgeving. Door het sluiten van decentrale ketens, het benutten van kansen en innovaties neemt de ecologische footprint niet toe.

Bedrijven werken intensief samen in decentrale ketens (circulaire economie) en leveren een bijdrage aan een duurzaam sociaal economisch leefklimaat in de regio.

C.2.B. WAT WILLEN WIJ BEREIKEN VOOR MILIEU EN DUURZAAMHEID?

MILIEUHYGIËNISCHE BELASTING

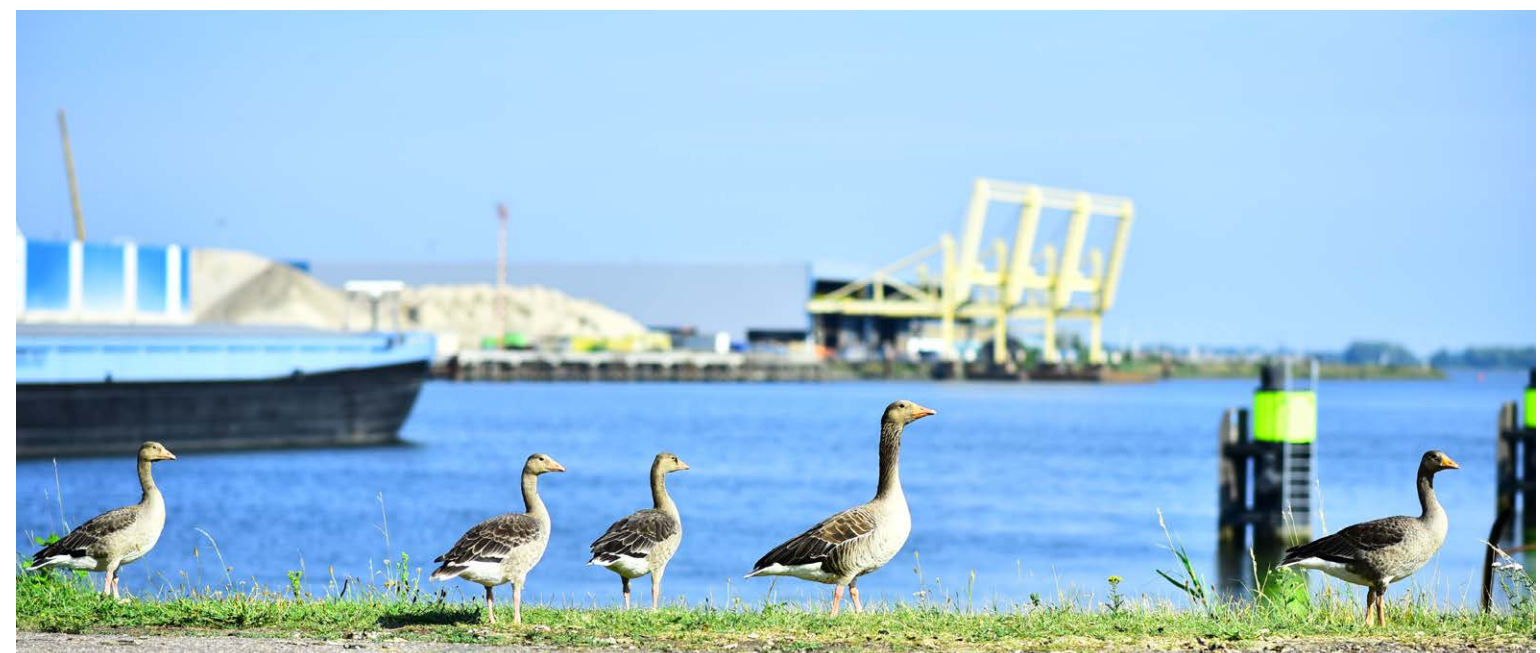
De ecologische footprint van het haven- en industrie-complex is in beeld. Een actueel inzicht in de milieuhygiënische belasting van de beheerde terreinen is via monitoring beschikbaar. Dit inzicht is de basis voor activiteiten om waar mogelijk te voorkomen dat de ecologische footprint groter wordt, ook al neemt de bedrijvigheid toe. Met de omgeving kan op basis van feitelijke milieu-informatie over emissies, energiegebruik, geluid en geur gecommuniceerd worden in het kader van goed 'nabuurchap'. Ge-

plande hinder wordt vooraf gemeld, klachten worden snel en transparant afgehandeld. Uitgangspunt is dat de hinder voor de omgeving niet toeneemt. Voor het dorp Moerdijk is in de Havenstrategie expliciet vastgelegd dat 'het handhaven van de huidige milieubelasting als plafond' een basis is. De bedrijfsprocessen zijn vergroend, het Havenschap vervult een voorbeeldrol. Veel bedrijven op het terrein zijn MVO-gecertificeerd (ISO 26000). Het proactief en tijdig plannen van nieuwe ontwikkelingen in combinatie met een efficiënt vergunningsverleningsproces, helpen bij het versterken van de verdere economische ontwikkeling op de terreinen. En het zorgt voor draagvlak in de omgeving.

DUURZAAM RUIMTEGEBRUIK EN LANDSCHAPPELIJKE INPASSING

Duurzaam ruimtegebruik is vastgelegd in de zonering van de beheerde terreinen. De herstructurerings- en intensiveringsopgave, vastgelegd in de bestuursovereenkomst Moerdijk Meer Mogelijk, is uitgevoerd. Elk bedrijf zit op de goede plek en de vrije ruimte op het industrieterrein is ingevuld.

De landschappelijke inpassingen van het haven- en industrie-complex en LPM zijn gerealiseerd en worden goed beheerd.

C.2.C. WAT HEBBEN WIJ GEDAAN VOOR MILIEU EN DUURZAAMHEID?

SAMENWERKING

De samenwerkingsovereenkomst Duurzame Verbindingen Moerdijk is op 9 maart 2016 verlengd. Het werkprogramma 2016-2020 voor DVM is gekoppeld aan het Uitvoeringsprogramma Havenstrategie. Naast de vaste samenwerkingspartners³ worden bij specifieke onderwerpen ook andere partijen betrokken, zoals Staatsbosbeheer en de Brabantse Milieufederatie (opstellen van het Natuurmanagementplan).

In 2017 is onderzocht of de organisatiestructuur van DVM, inclusief taken, rollen en verantwoordelijkheden, nog past bij de huidige en toekomstige opgaven uit de Havenstrategie. De noodzaak tot samenwerking op de diverse thema's wordt door de partners onderkend, maar herijking van de structuur is wenselijk. De Stuurgroep DVM heeft in het najaar 2017 tot opheffing besloten. Het werk zal voortgezet worden, maar de manier waarop de samenwerking vorm krijgt is nog niet ingevuld.

De OMWB is verantwoordelijk voor vergunningverlening, toezicht en handhaving en daarmee een belangrijke stakeholder in het creëren van goede randvoorwaarden voor het realiseren van de ambities op het gebied van milieu en duurzaamheid.

Het havenbedrijf, gemeente, provincie en OMWB hebben regelmatig contact over de algemene ontwikkelingen. Dat biedt een goede basis voor alle partijen om inzichten met elkaar te delen die het werk raken.

MILIEUHYGIËNISCHE BELASTING

In de monitor 2016 is gerapporteerd over de start van één gezamenlijk team voor vergunning, toezicht en handhaving van de verschillende instanties en de task force diffuse emissies. Het provinciale geurbeleid is inmiddels vastgesteld. Nu kan opgetreden worden indien bedrijven binnen een geldige vergunning toch overlast veroorzaken. Daarnaast wordt er gewerkt aan een nieuw e-Nose meetplan rond één van de bedrijven op het terrein, waarbij een half jaar intensief zal worden gemonitord. De uitkomsten bepalen of er wel of niet aanvullende maatregelen volgen.

DUURZAAM RUIMTEGEBRUIK

Naast hetgeen al bereikt is, zie hiervoor de monitor 2016, bereidt het havenbedrijf een opdracht voor om een herstructureringsplan op te stellen.

LANDSCHAPPELIJKE INPASSING

Het Managementplan Beschermde Soorten (MBS) is door de Stuurgroep DVM op 11 oktober 2017 vastgesteld. Daarin is onder meer een gedragscode zorgvuldige omgang beschermde soorten vastgelegd. Op basis van dit MBS hoeven bedrijven niet meer voor elke activiteit op het terrein aparte ontheffingstrajecten te doorlopen. De aanvraag om de generieke ontheffingen in het kader van de Wet Natuurbescherming te verkrijgen is in 2017 ingediend.

C.3 DUURZAME ENERGIE

C.3.A. DUURZAME ENERGIE

Overheden en bedrijven streven naar duurzaamheid en CO₂-reductie in de gehele keten. Dit biedt kansen voor duurzame energieopwekking, energieverbindingen met andere industrieën in de omgeving en recycle en re-use van grondstoffen en halffabricaten. In Moerdijk zijn al ervaringen opgedaan met projecten die gericht zijn op transitie. De mogelijkheden voor zonne-energie, biomassa en aardwarmte bieden specifiek voor Moerdijk kansen richting 2030 om tot een energieneutraal haven- en industrie-complex te komen.

C.3.B. WAT WILLEN WE BEREIKEN VOOR DUURZAME ENERGIE?

TRANSITIE NAAR ANDERE ENERGIEBRONNEN

De bedrijven op de beheerde terreinen werken optimaal samen in de energieketen. Er zijn verbindingen met relevante bedrijven in Zuidwest-Nederland, de agrarische sector in het bijzonder (zoals Drimmelen, Dinteloord). Vraag en aanbod van grondstoffen en halffabricaten zijn regionaal inzichtelijk, zodat regionale verbindingen tussen bedrijven eenvoudig te realiseren zijn. Alternatieve energiebronnen zoals zon, wind en aardwarmte worden volop benut. Onder meer met de eigen bedrijfsvoering en het beheer van de terreinen inspireert het Havenschap partijen stappen te zetten op weg naar de transitie.

ENERGIEVISIE

De Energievisie die het Havenschap met zijn partners (waaronder het bedrijfsleven) heeft geformuleerd, heeft stimulerend gewerkt op de transitie naar duurzaamheid van de bedrijven die op de terreinen gevestigd zijn.

C.3.C. WAT HEBBEN WE GEDAAN VOOR DUURZAME ENERGIE?

ENERGIEVISIE

In 2015 is op basis van een energiedebat en diepte-interviews met een aantal bedrijven de nul-situatie van de energiehuishouding op het haven- en industrieterrein vastgelegd. Via de opstelling van een Energievisie was de inzet te komen tot een Energieakkoord Moerdijk, aansluitend op het landelijke en Brabantse Energieakkoord. Een verdere verdieping heeft opgeleverd dat er, naast hetgeen al bestaat aan visies en akkoorden, vooral behoefte is aan een meer praktische uitwerking waarin daadwerkelijk stappen kunnen worden gezet.

Het Energieprogramma Moerdijk 2021 is door de Stuurgroep DVM op 11 oktober 2017 besproken. In het programma is aangegeven hoe gekomen kan worden tot energiebesparing en verduurzaming, op weg naar een energieneutraal haven- en industrieterrein. De volgende stap is het opstellen van een actieplan om de programmatische aanpak van het Energieprogramma Moerdijk 2021 vorm te geven.

³ Gemeente, provincie, Waterschap Brabantse Delta, Bedrijvenkring Industrieterrein Moerdijk, Rijkswaterstaat, Havenbedrijf Moerdijk

BIJLAGEN

ENERGYWEBXL

De provincie, gemeente en het havenbedrijf werken samen in EnergywebXL. Onderzoek moet uitwijzen of de oprichting van een warmtebedrijf, gericht op het realiseren van meer duurzame verbindingen (ook buiten het haven- en industrieterrein) haalbaar is.

Een “transitie” business case van Suiker Unie naar de tuinders in Nieuw Prinsenland als voorloper op de verbinding Moerdijk - Nieuw Prinsenland is niet tot stand gekomen vanwege de te lage temperatuur van de restwarmte en het seizoenspatroon. Gezien de investeringsomvang en daarmee gepaarde risico's van een directe verbinding tussen

Moerdijk en Nieuw Prinsenland (zonder transitiefase) is gezocht naar actieve medewerking van de marktpartijen. Shell, Attero, Enpuls, tuinders, Suiker Unie en provincie werken nu gezamenlijk aan een haalbaarheidsstudie van deze verbinding. Planning is dat eind 2017 een integrale business case uitgewerkt is en dat begin 2018 een go/no go-moment plaatsvindt.

TRANSITIE NAAR ANDERE ENERGIEBRONNEN

Zie hiervoor de tekst onder Energievisie. De gemeenteraad Moerdijk heeft in januari 2017 ingestemd met het bestemmingsplan waarin de realisatie van zeven windturbines mogelijk wordt gemaakt.

C.4 WATERSYSTEMEN

KLIMAATBESTENDIGHEID, WATERKRINGLOOP EN AFVALWATERSTROMEN

Een goed beheerd watersysteem is van vitale betekenis voor de Regio West-Brabant, inclusief het haven- en industrieterrein. Klimaatbestendigheid, de beschikbaarheid van voldoende en kwalitatief goed zoet water voor de landbouw, garanties voor de watervoorziening in het gebied en veiligheidsaspecten voor de mensen en de omgeving zijn opgaven voor het waterbeheer. De unieke ligging tussen de Hollandse en Zeeuwse Delta aan de westkant en de Biesbosch en het aangetakte rivierstelsel aan de oostkant stelt eisen aan de samenhang tussen de economische activiteiten, veiligheidsaspecten en de ecologische kwaliteit van het onderliggend landschap.

Het gaat enerzijds dus om aspecten die direct verbonden zijn met de Havenstrategie, zoals het waarborgen en waar mogelijk verbeteren van de waterkwaliteit, het sluiten van de (afval)waterketen, duurzaam waterverbruik en de kwantitatieve beschikbaarheid van schoon water. Anderzijds gaat het om het in de juiste richting beïnvloeden van grotere programma's van overheden inzake het beneden rivierengebied, estuariene dynamiek en een klimaatbestendig watersysteem.

In het Uitvoeringsprogramma 2015-2017 is het thema Watersystemen niet verder uitgewerkt. De belangrijkste primaire verantwoordelijkheden liggen bij de stakeholders Rijkswaterstaat en het Waterschap Brabantse Delta. De invulling is daarom naar fase 3 van het Uitvoeringsprogramma verschoven.

Het Waterschap Brabantse Delta is inmiddels gestart met het traject om te komen tot een watermanagementplan dat ook specifiek op het haven- en industrieterrein betrekking heeft. Het waterschap werkt voor het plan samen met verschillende partijen, waaronder Rijkswaterstaat en het havenbedrijf. Voor die samenwerking maakt het waterschap gebruik van DVM.

Het opstellen van het plan kost meer tijd dan vooraf ingeschat. De planning is dat het concept-Watermanagementplan eind 2017 door de DVM-werkgroep Water wordt opgeleverd.

BIJLAGE 1

AANBIEDINGSBRIEF STUURGROEP

Geacht College van Gedeputeerde Staten,
Geacht College van Burgemeester en Wethouders,
Geacht Dagelijks Bestuur,

De Stuurgroep Havenstrategie Moerdijk stuurt u hierbij de monitor 2017 Uitvoeringsprogramma Havenstrategie Moerdijk 2015-2017. Het is de tweede monitor, u heeft de eerste monitor over de jaren 2015 en 2016 bij brief van 21 december 2016 ontvangen.

In de Havenstrategie Moerdijk 2030 is als ambitie neergelegd dat Port of Moerdijk in 2030 hét knooppunt van duurzame logistiek en procesindustrie in de Vlaams-Nederlandse Delta is. Port of Moerdijk excelleert in duurzaamheid en veiligheid. Het principe van de 'Triple P', People, Planet en Profit is uitgangspunt. Duurzame ontwikkeling vraagt om een uitgebalanceerd ontwikkelproces, gericht op het bevorderen van de veerkracht en kwaliteit van de natuur, van het lichamelijk en geestelijk welzijn van de inwoners en een gezonde economische ontwikkeling.

De verknoping van de drie P's vraagt om een intensieve samenwerking om tot een optimaal resultaat te komen. In de Havenstrategie is dit onderkend. Daarom hebben de drie kernpartners in de havenstrategie: gemeente, provincie Noord-Brabant en Havenbedrijf Moerdijk de samenwerking voortgezet in de Stuurgroep Havenstrategie. In het gezamenlijk vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2015-2017 is voor alle thema's uit de Havenstrategie vastgelegd: wat willen bereiken, wat gaan we daarvoor doen? En daarbij is bepaald wie van de kernpartners primair verantwoordelijk is voor het in gang zetten van de uitvoering. Daarbij is op een aantal thema's samengewerkt, niet alleen tussen de kernpartners maar ook met de relevante stakeholders.

In de Monitor 2016 hebben wij als stuurgroep geconstateerd, dat voor de realisatie van de ambities en opgaven op alle onderscheiden thema's stappen zijn gezet door de kernpartners. Ook op de complexe thema's. Een aantal zaken is in 2016 al afgerond. We hebben geconstateerd dat de ontwikkelingen op het gebied van Profit en People positief zijn, waarbij de participatie van het havenbedrijf in de relevante netwerken is verbreed en geïntensiveerd. Ook de gemeente en provincie hebben steeds meer verbindingen gelegd die ondersteunend zijn aan de realisering van de ambities en opgaven van de Havenstrategie.

We hebben destijds wel geconstateerd dat met name voor een aantal ambities op Planet (zoals circulaire economie, biobased chemie, energieneutraliteit) de uitwerking zeer complex is of nog geen acceptabele businesscase oplevert. Zonder koerswijzigingen in de aanpak zijn geen grote bewegingen te verwachten. We hebben aangekondigd in 2017 te willen onderzoeken welke koerswijzigingen wenselijk en mogelijk zijn om de transities op het gebied van energie, duurzame chemie en circulaire economie te versnellen en daarbij de concurrentiepositie niet alleen te behouden maar juist te versterken. En daarnaast dat nieuwe ontwikkelingen zoals de toepassing van technologie en ICT in de logistieke ketens passen binnen de dynamische uitvoering van de havenstrategie.

We hebben aangegeven in 2017 na te gaan of de ambities en opgaven daadwerkelijk geïntegreerd zijn binnen de organisaties van de kernpartners. En hoe het verzelfstandigde havenbedrijf zich ontwikkelt. Wanneer dat naar onze opvatting voldoende zou zijn, zou volstaan kunnen worden met regulier bestuurlijk overleg om de vinger aan de pols te houden.

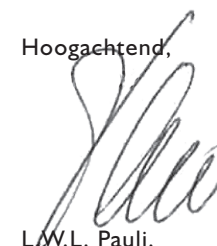
Wat constateren wij nu over 2017? De positieve ontwikkelingen in 2016 op het gebied van profit over 2017 zijn gecontinueerd: de totale overslagcijfers stijgen, er hebben zich wederom nieuwe bedrijven gevestigd. De short sea- en treinverbindingen zijn uitgebreid. Het is spijtig dat vanwege de juridische procedures de realisering van het Logistiek Park Moerdijk nog niet heeft kunnen starten, er is voldoende vraag in de markt. Het bestemmingsplan voor het Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk wordt naar verwachting begin 2018 vastgesteld. De ontwikkelingen op het gebied van people zijn tot wasdom gekomen. Informatie aan en overleg met de bevolking krijgt via diverse kanalen vorm. De leefbaarheidsmaatregelen in het dorp Moerdijk worden volgens plan uitgevoerd. Het helpt natuurlijk dat de onderzoeken naar gezondheid en geluid geen negatieve resultaten laten zien in relatie tot het haven- en industrierrein. Het aantal milieuklachten is opnieuw gedaald. Een groot deel van de thema's uit het Uitvoeringsprogramma voor People en Profit is gerealiseerd of binnen het reguliere werk van de geïntegreerd. Voor een deel van de thema's onder planet geldt hetzelfde.

Onze constatering bij de monitor 2016 dat de ontwikkelingen op het gebied van planet zonder koerswijziging voor een aantal ambities lastig te realiseren zijn, blijft staan. We zien wel een (beperkte) toename aan initiatieven. Het feit dat het haven- en industrierrein vooral gericht is op bedrijven met een sluitende businesscase zal daarbij een rol spelen. De broedplaatsfunctie ligt elders, zoals bij onderwijsinstellingen en field labs. De relaties met onderwijsinstellingen en andere relevante netwerken zijn versterkt, wat ertoe leidt dat Moerdijk steeds vaker benaderd wordt als vestigingslocatie voor pilots om te onderzoeken of er een haalbare businesscase is. De gewenste ontwikkelingen vanuit planet moeten verder verknoot worden met profit. Deze opgave zal in de komende jaren forse inspanningen vragen.

In 2017 is onderzocht of het bestuurlijke samenwerkingsverband Duurzame Verbindingen Moerdijk nog aan de verwachtingen voldoet. De uitkomst van dit onderzoek heeft geleid tot het stopzetten van het samenwerkingsverband, waarbij de partners tegelijkertijd de noodzaak van samenwerking op de onderscheiden thema's hebben onderkend. Deze thema's zijn ook benoemd in de Havenstrategie.

Verknoping van profit en planet vraagt om een duidelijke en enthousiaste aansturing en samenwerking op bestuurlijk niveau. De Stuurgroep wil daarom de werkzaamheden om deze reden voortzetten. De Stuurgroep bereidt vanuit deze optiek een uitvoeringsagenda Havenstrategie 2018 e.v. voor, waarbij het accent ligt op de urgente thema's die (nog) niet binnen de reguliere werkzaamheden van de kernpartners geïntegreerd zijn. De Stuurgroep zal deze uitvoeringsagenda ter vaststelling aan de besturen van de kernpartners aanbieden.

Hoogachtend,

L.W.L. Pauli,
Voorzitter Stuurgroep Havenstrategie

BIJLAGE 2

SAMENSTELLING STUURGROEP EN KERNTTEAM

Bert Pauli	provincie Noord-Brabant
Erik van Merriënboer	provincie Noord-Brabant
Jac Klijs	gemeente Moerdijk
Thomas Zwiers	gemeente Moerdijk
Ferdinand van den Oever	Havenbedrijf Moerdijk
Ivette van der Linden	provincie Noord-Brabant
Edwin Alderliesten	gemeente Moerdijk
Lia Nelis, projectleider	Havenbedrijf Moerdijk

BIJLAGE 3

LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

Avans	Avans Hogeschool
BIM	Bedrijvenkring Industrierrein Moerdijk
BOM	Brabantse Ontwikkelings Maatschappij
BOZ	Branche Organisatie Zeehavens
Chw	Crisis- en herstelwet
DVM	Duurzame Verbindingen Moerdijk
HBO	Hoger beroepsonderwijs
IPM	Industrial Park Moerdijk
ISPS	International Ship and Port facility Security Code
LPM	Logistiek Park Moerdijk
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport van het rijk (ministerie van I&M)
NDL	Nederland Distributieland
OMWB	Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
PHC	Port Health Center
PIP	Provinciaal InpassingsPlan
PMWP	Provinciaal Milieu- en Waterplan
TPW	Trade Park West
REWIN	NV REWIN West-Brabant
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

COLOFON

FOTOGRAFIE/ILLUSTRATIES

Havenbedrijf Moerdijk
Gemeente Moerdijk
Studio Marco Vermeulen (pag. 14-15)

ONTWERP & OPMAAK

Copycaal.nl

Uitgave december 2017

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook en evenmin in een geautomatiseerd gegevensbestand worden opgeslagen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Havenbedrijf Moerdijk.

CONTACT

Projectleiding Havenstrategie Moerdijk 2030
Postbus 17
4780 AA Moerdijk

T 0168 38 88 88

I www.portofmoerdijk.nl

E info@portofmoerdijk.nl

Provincie Noord-Brabant